

گزارشی از ساختار بازار سرمایه، صنعت کارگزاری و کانون بازار سرمایه کشور ترکیه

کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار
واحد امور اعضا و اشخاص وابسته به اعضا

مهرماه ۱۴۰۱

فهرست مطالب

بخش اول

۶	تاریخچه بازار سرمایه ترکیه
۷	ساختار مقرراتی بازارهای مالی ترکیه
۷	ساختار بازار سرمایه ترکیه
۸	هیئت مدیره بازار سرمایه ترکیه
۸	معرفی
۱۰	ساختار سازمانی هیئت مدیره بازار سرمایه ترکیه
۱۴	بورس استانبول
۱۵	ساختار سازمانی
۱۷	طبقه‌بندی بازارها در بازار بورس استانبول
۱۸	معرفی بازارهای فرعی سهام
۱۹	شاخص‌های سهام بورس استانبول
۱۹	تعداد نهادهای مالی فعال در بازار سرمایه ترکیه
۲۱	انواع روش‌های معاملاتی
۲۱	قواعد معاملاتی در بازارهای فرعی سهام بورس استانبول
۲۳	جدول کارمزدها برای معاملات انجام شده در بازار سهام
۲۴	جدول زمان‌بندی لغو سفارش، اصلاح نامطلوب قیمت و کاهش حجم
۲۴	شرایط پذیرش سهام شرکت‌ها در بورس استانبول
۲۴	شرایط پذیرش شرکت‌ها در بازارهای ستارگان، اصلی و بازار فرعی بورس استانبول
۲۶	خلاصه آماری بازار سرمایه ترکیه
۲۸	ناکاسبانک
۲۸	آژانس ثبت مرکزی ترکیه
۲۹	آژانس صدور مجوز و آموزش بازار سرمایه
۳۰	سایر نهادها
۳۰	بستر افشای عمومی
۳۱	صندوق حمایت از سرمایه‌گذاران

فهرست مطالب

بخش دوم

۳۳	صنعت کارگزاری ترکیه
۳۳	حوزه فعالیت واسطه‌ها
۳۳	انواع کارگزاران ترکیه و سایر نهادها

۳۴	گزارش ارزش معاملات و وضعیت مالی صنعت کارگزاری ترکیه
۳۴	حجم معاملات شرکت‌های کارگزاری
۳۴	بررسی وضعیت مالی شرکت‌های کارگزاری
۳۵	بررسی صورت وضعیت مالی شرکت‌های کارگزاری
۳۷	بررسی صورت سود و زیان شرکت‌های کارگزاری ترکیه
۳۹	بررسی ساختار هزینه و درآمد صنعت کارگزاری ترکیه
۳۹	بررسی ترکیب درآمدی شرکت‌های کارگزاری
۴۱	وضعیت هزینه‌های شرکت‌های کارگزاری

۴۲	بررسی وضعیت پرسنل صنعت کارگزاری ترکیه
----	---------------------------------------

بخش سوم

۴۵	کانون بازار سرمایه ترکیه
----	--------------------------

۴۶	اهداف کانون بازار سرمایه ترکیه
----	--------------------------------

۴۶	عمده فعالیت‌های کانون بازار سرمایه ترکیه
----	--

۴۶	اعضای کانون بازار سرمایه ترکیه
----	--------------------------------

۴۷	عضویت در نهادهای بین‌المللی
----	-----------------------------

۴۷	معرفی واحدها
----	--------------

۴۸	فعالیت هر یک از واحدها
----	------------------------

فهرست مطالب

۴۹	ساختار سازمانی
۴۹	اعضای هیئت مدیره
۵۰	کمیته‌ها
۵۰	کمیته مشاوران بورس استانبول
۵۰	کمیته انضباطی
۵۱	هیئت حسابرسان
۵۱	سایر کمیته‌ها
۵۱	بررسی ساختار درآمد و هزینه کانون بازار سرمایه ترکیه

پژوهشگر: مهیا کریمزاده خسروشاهی (کارشناس امور اعضا و اشخاص وابسته به اعضا)
طراح و ویراستار: معصومه رنج خواه (کارشناس امور اعضا و اشخاص وابسته به اعضا)

بخش اول

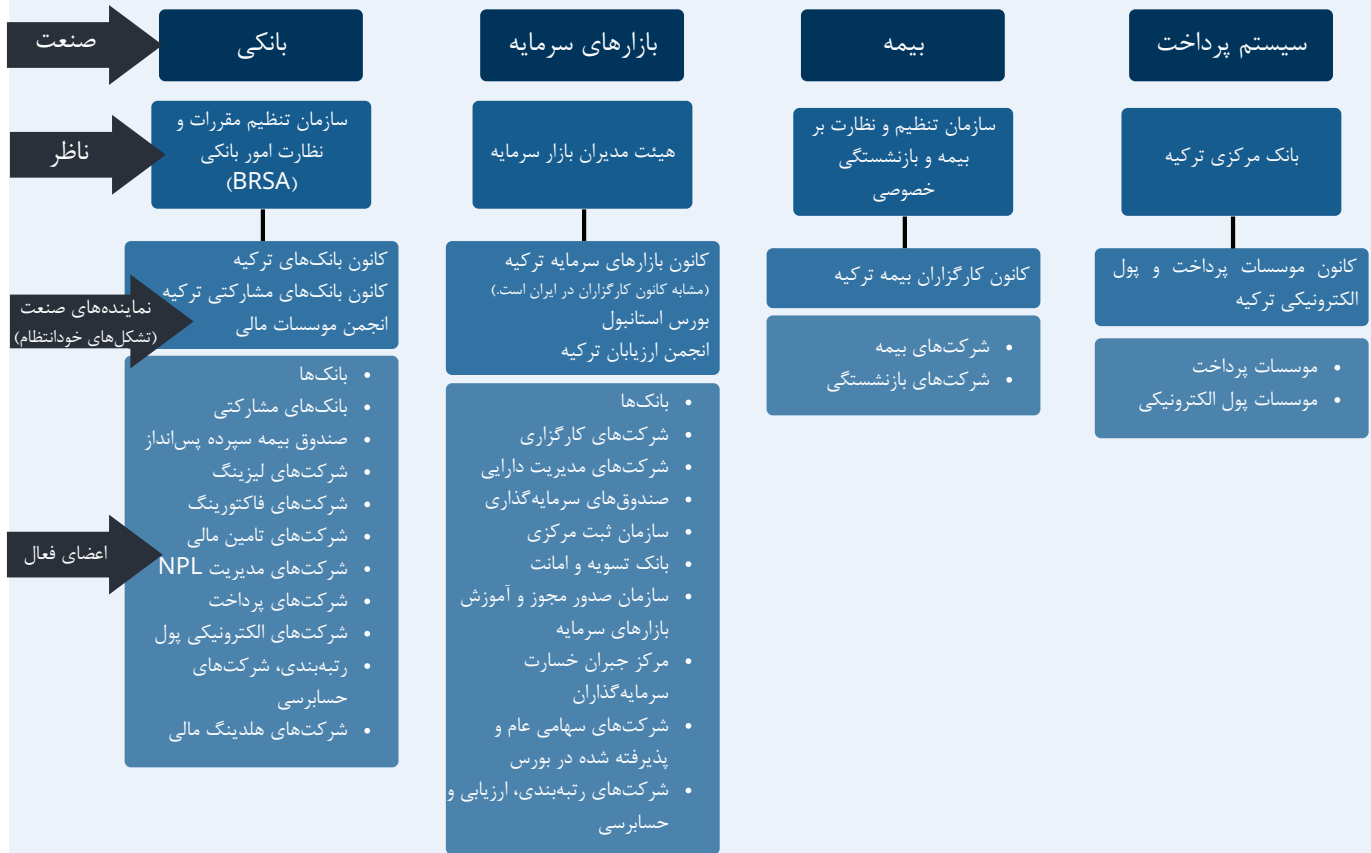
ساختار بازارهای مالی ترکیه

۱. تاریخچه بازار سرمایه ترکیه

سال	توضیحات
۱۹۸۲	هیئت بازارهای سرمایه تأسیس شد. (بازار سهام)
۱۹۸۵	بورس سهام استانبول (ISE) تأسیس شد.
۱۹۹۲	تکاسبانک ^۱ تأسیس شد. (بانک تسویه و نگهداری)
۱۹۹۵	بورس طلای استانبول (İGE) تأسیس شد.
۱۹۹۷	بانک‌ها از تجارت سهام خود منع شدند.
۲۰۰۱	انجمن مؤسسات واسطه‌ای بازارهای سرمایه ترکیه تأسیس شد. صندوق حمایت از سرمایه‌گذاران تأسیس شد. آژانس ثبت مرکزی تأسیس شد. (ثبت و نگهداری کلیه اوراق بهادار ثبت شده در ترکیه توسط آژانس مرکزی ثبت (CRA) انجام می‌شود)
۲۰۰۲	سیستم بازنشستگی خصوصی معرفی شد.
۲۰۰۵	IFRS برای واسطه‌های مالی و شرکت‌های پذیرفته شده به‌روزرسانی کرد. * بنیاد IFRS یک سازمان غیرانتفاعی و با منافع عمومی است که برای توسعه استانداردهای افشای پایداری و حسابداری باکیفیت بالا، قابل‌درک، قابل‌اجرا و پذیرفته شده جهانی ایجاد شده است. بورس مشتقات ترکیه (TurkDex) تأسیس شد. فرایند الکترونیکی‌سازی سهام کامل شد.
۲۰۰۶	فرایند الکترونیکی‌سازی اوراق مشارکت و صندوق‌های سرمایه‌گذاری کامل شد.
۲۰۰۹	پلتفرم افشای خودکار معرفی شد. استراتژی مرکز مالی بین‌المللی استانبول اعلام شد.
۲۰۱۱	مقررات فارکس تصویب شد.
۲۰۱۲	قانون جدید بازار سرمایه تصویب شد. بورس سهام استانبول با بورس طلای استانبول تحت نظر بورس استانبول ادغام شدند.
۲۰۱۳	بورس استانبول از همکاری استراتژیک با نزدک خیر داد. بورس استانبول و بورس مشتقات ترکیه ادغام شدند.
۲۰۱۴	ساختار کانون تغییر کرده و عضویت علاوه بر شرکت‌های کارگزاری و بانک‌ها برای شرکت‌های مدیریت دارایی و سرمایه‌گذاری گسترش یافت. نام این کانون به کانون بازارهای سرمایه ترکیه اصلاح شد.
۲۰۱۵	تکاسبانک پلت فرم الکترونیکی توزیع صندوق (TEFAS) معرفی کرد. بورس استانبول بستر جدید تجاری - BISTECH را معرفی کرد.
۲۰۱۶	کمیته‌های داوری کانون بازار سرمایه ترکیه تأسیس شدند. صندوق ثروت ترکیه تأسیس شد.
۲۰۱۷	ثبت‌نام خودکار در سیستم حقوق بازنشستگی خصوصی معرفی شد.
۲۰۱۸	دفتر مالی ریاست‌جمهوری تأسیس شد.
۲۰۱۹	TURIB - بازار انبار الکترونیکی شروع به کار کرد. مقررات تأمین مالی جمعی مبتنی بر سهام معرفی شد.
۲۰۲۱	تکاسبانک پلتفرم معاملاتی صندوق بازنشستگی خصوصی BEFAS را راه‌اندازی کرد. مقررات جدید تأمین مالی جمعی ^۲ معرفی شد.

۲. ساختار مقرراتی بازارهای مالی ترکیه

ساختار مقرراتی بازارهای مالی

۳. ساختار بازار سرمایه ترکیه

۴. هیئت‌مدیره بازار سرمایه ترکیه^۳

۴-۱. معرفی

هیئت‌مدیره بازار سرمایه^۴ (CMB) اصلی‌ترین نهاد قانون‌گذار و نظارتی بر بازارها و مؤسسات اوراق بهادار در ترکیه است. قانون بازارهای سرمایه ترکیه (CML)^۵ مصوب ۱۹۸۱ ضمن اعطای این قدرت به CMB ساماندهی مقررات بازارها و توسعه ابزارها و نهادهای بازار سرمایه را به عهده این نهاد گذاشته است. هدف اصلی این سازمان انجام اقدامات لازم جهت ارتقای بازارهای سرمایه است. در راستای تحقق این اهداف، عملکرد منصفانه و کارای بازارها، حفاظت از منافع و حقوق سرمایه‌گذاران، CMB طیف گسترده‌ای از مسئولیت‌ها را بر عهده دارد که بسته به مراحل توسعه بازارها و موقعیت اقتصادی کشور و بر اساس اولویت‌ها در زمان‌های مختلف متفاوت است.

◆ اهداف:

CMB در حوزه مأموریت خود اهداف استراتژیک اصلی خود را به شرح زیر تعیین کرده است:

- افزایش حمایت از سرمایه‌گذار؛
- اتخاذ هنجارهای بازارهای سرمایه بین‌المللی و ادغام کامل آن‌ها در مقررات؛
- ارتقا و افزایش اثربخشی طرف عرضه و تقاضای بازار؛
- ارتقای شفافیت و انصاف در بازار سرمایه؛
- تسهیل نوسازی ساختار بازار؛
- تقویت زیرساخت‌های بازار سرمایه.

◆ مسئولیت‌ها:

CMB به‌عنوان یک بدنه مقررات‌گذار طبق قانون بازارهای سرمایه (CML) مسئولیت‌های زیر را بر عهده دارد:

- نظارت و مقررات‌گذاری در بازارهای اوراق بهادار و نهادها در چارچوب CML
- تعیین اصول عملیاتی بازارهای سرمایه
- حفاظت از حقوق سرمایه‌گذاران

◆ حوزه‌های نظارتی:

حوزه‌های نظارتی CMB به ۳ گروه طبقه‌بندی می‌شود که عبارت‌اند از:

- بازارهای اولیه
- بازارهای ثانویه
- واسطه‌گری‌های مالی (خدمات سرمایه‌گذاری)

◆ نهادهای تحت نظارت:

CMB مقررات‌گذاری و نظارت بر نهادهای زیر را بر عهده دارد:

- شرکت ثبت شده در CMB که سهام خود را به عموم عرضه می‌کنند^۶
- واسطه‌گری‌های مالی از جمله کارگزاران و شرکت‌های سب‌گردان (خدمات سرمایه‌گذاری)^۸

^۳ Sermaye Piyayasi Kurulu

^۴ Capital Market Board

^۵ Capital Market Law

^۶ corporations offering their securities to the public

^۷ portfolio management companies

^۸ securities market intermediaries

- صندوق‌های سرمایه‌گذاری (داخلی و خارجی)^۹ و شرکت‌های سرمایه‌گذاری شامل شرکت‌های سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات و شرکت‌های سرمایه‌گذاری تضامنی^{۱۰}؛
- بانک‌هایی که مجوز معامله در معاملات خارج از بورس و معاملات ریپو را دارند^{۱۱}؛
- شرکت‌های حسابرسی مستقل که به نهادهای تضامنی سرمایه خدمات می‌دهند^{۱۲}؛
- بورس‌های اوراق بهادار و به‌طور کلی بازارهای بازار ثانویه^{۱۳}؛
- بورس‌های فلزات قیمتی و بورس‌های مشتقه^{۱۴}؛
- سایر موسسات مرتبط فعال در بازار سرمایه مانند موسسات رتبه‌بندی، موسسات تسویه و سپرده‌گذاری^{۱۵}.

◆ وظایف اصلی:

- ثبت شرکت‌های سهامی عام و ابزارهای بازار سرمایه برای انتشار یا عرضه به عموم؛
- اطمینان از انتشار دقیق و کامل اطلاعات در بازارها مطابق با سیستم افشای مصوب با اصلاحات CML در قانون شماره ۳۷۹۴؛
- تدوین مقررات مربوط به الزامات تاسیس و اصول عملیاتی برای شرکت‌های حسابرسی خارجی مستقل؛
- تدوین مقررات استانداردهای صورت‌های مالی و گزارش‌های تهیه شده توسط شرکت‌ها و تعیین اصول حسابرسی و روش‌های اعلامی آن‌ها؛
- تعیین استانداردهای بروشورها و بخشنامه‌های منتشر شده در عرضه عمومی ابزارهای بازار سرمایه؛
- نظارت بر انواع اطلاعیه‌ها، آگهی‌ها و نشریات مربوط به بازار سرمایه به منظور جلوگیری از انتشار اطلاعات گمراه‌کننده؛
- تعیین اصول رای نیابتی در مجامع عمومی شرکت‌های سهامی عام؛
- تدوین مقررات فرآیند انتشار ابزارهای بازار سرمایه؛
- تدوین مقررات موضوعات و عرضه عمومی ابزارهای بازار سرمایه توسط افراد غیرمقیم؛
- تدوین مقررات معاملات اعتباری در ابزارهای بازار سرمایه؛
- تدوین مقررات رتبه‌بندی ابزارهای مالی؛
- تدوین مقررات و نظارت بر عرضه‌های عمومی و فعالیت‌ها و معاملات الکترونیکی بازار سرمایه.

◆ اختیارات و مسئولیت‌ها در بازارهای ثانویه:

- تدوین مقررات و نظارت بر عملکرد بورس‌ها و بازارهای خارج از بورس؛
- تدوین مقررات و نظارت بر سیستم‌های تسویه و نگهداری؛
- تدوین مقررات و نظارت بر مبادلات فلزات گران‌بها؛
- تدوین مقررات و نظارت بر قراردادهای آتی بر اساس شاخص‌های اقتصادی و مالی، ابزارهای بازار سرمایه، کالاها، ارز خارجی و فلزات گران‌بها.

^۹ foreign mutual funds

^{۱۰} mutual funds and investment companies including real estate investment companies and venture capital investment companies

^{۱۱} banks, which have licence to deal in off-exchange trading and repo transactions

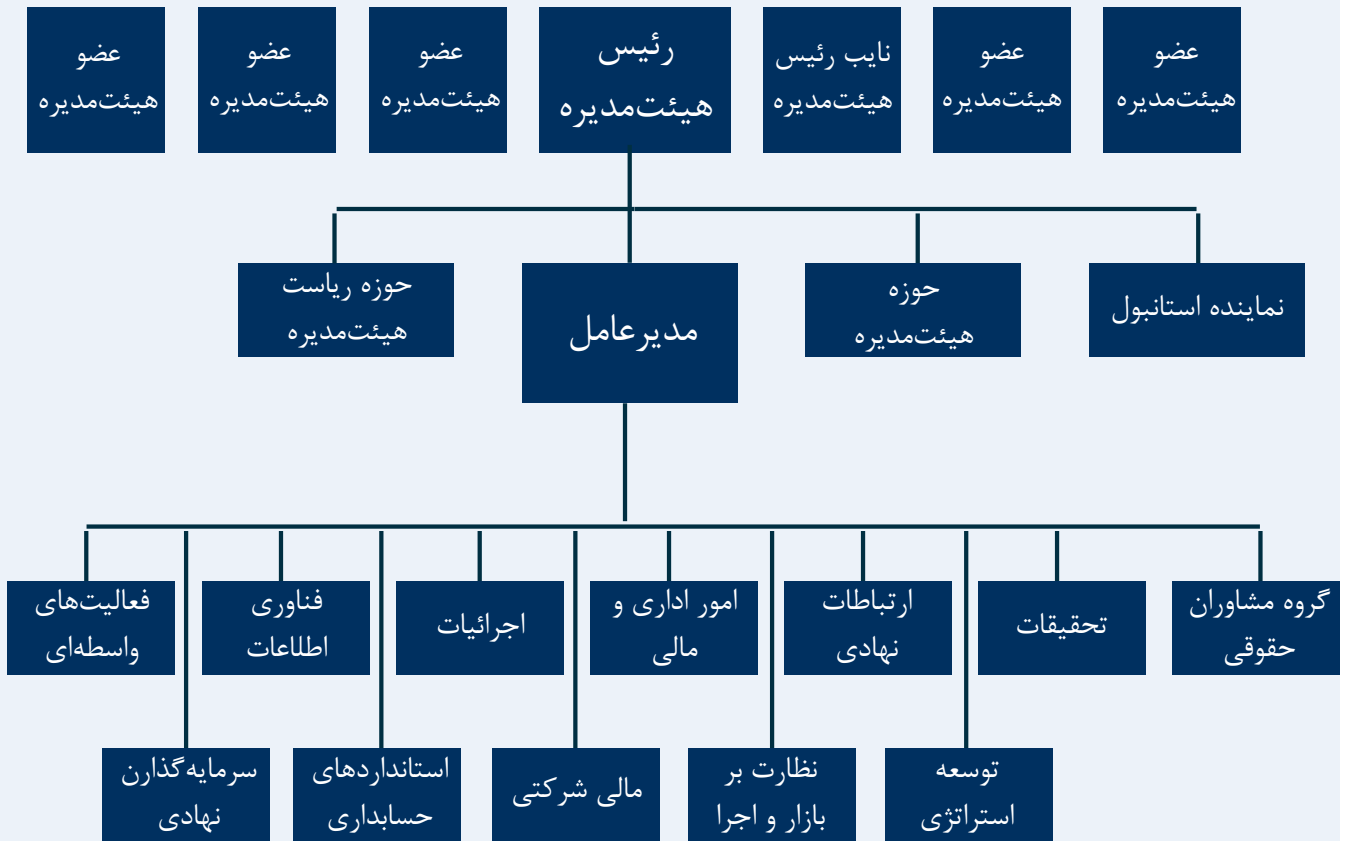
^{۱۲} independent external auditing firms offering services to capital market institutions

^{۱۳} stock exchanges and the secondary markets in general

^{۱۴} precious metal exchanges and derivative exchanges

^{۱۵} rating agencies, clearing and depository institutions

۴-۲. ساختار سازمانی هیئت مدیره بازار سرمایه ترکیه

- رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل در راس این ساختار قرار داشته و دارای دو مسئولیت عمده است:
- ریاست هیئت مدیره و هیئت اجرایی^{۱۸}
  - مدیریت بر معاونت‌های اجرایی که ادارات اصلی CMB زیر نظر آن‌ها سازماندهی می‌شود.

رئیس هیئت مدیره:

فردی که رئیس هیئت مدیره هست، بالاترین مقام اجرایی است که مسئول اداره و نمایندگی CMB است. هیئت اجرایی از هفت عضو تشکیل شده است. هیئت وزیران^{۱۹} دو عضو از چهار کاندید وزارت اقتصاد را منصوب می‌کند. پنج عضو دیگر از میان کاندیدهای "وزارت دارایی"، "وزارت صنعت و تجارت"، "هیئت نظارت و مقررات بانکی"، "انجمن اتاق‌های بازرگانی و بورس‌ها" و "کانون بازار سرمایه" منصوب می‌شوند. هر یک از این موسسات دو کاندید معرفی می‌کنند که یکی از آن‌ها باید انتخاب شود. همه اعضای این هیئت مدیره توسط هیئت وزیران برای یک دوره شش ساله منصوب می‌شوند. هیئت وزیران یکی از اعضا را به عنوان رئیس و هیئت مدیره یک عضو را به عنوان نایب رئیس هیئت مدیره^{۲۰} انتخاب می‌کند.

^{۱۶} Chairman
^{۱۷} Chief Executive Officer (CEO)
^{۱۸} Executive Board
^{۱۹} Council of Ministers
^{۲۰} Vice Chairman

هیئت اجرایی^{۲۱}

این هیئت در بالاترین سطح در مکانیزم تصمیم‌گیری CMB قرار دارد و این اختیار را دارد که در مورد هر موضوعی در محدوده اختیارات CMB است تصمیم‌گیری کند.

بخش‌های اداری CMB:

۱. اداره اجرائیات^{۲۲}

وظیفه اصلی این اداره شامل حسابرسی شرکت‌ها، موسسات واسطه، بانک‌ها و سایر موسسات مالی فعال در بازارهای اوراق بهادار و انطباق فعالیت‌های آن‌ها با قوانین مربوطه است. این اداره مسئول اجرای مقررات بازار سرمایه و رسیدگی به تخلفات مقررات وضع شده است.

۲۳

۲. اداره امور مالی شرکتی

این اداره درخواست‌های ثبت اوراق بهادار شرکت‌ها را بررسی و ارزیابی می‌کند. یکی از مسئولیت‌های اصلی این اداره بررسی مواد افشا، تهیه فرم‌های استاندارد و افشا به منظور ارائه اطلاعات دقیق و کافی به سرمایه‌گذاران است. سایر مسئولیت‌ها شامل ثبت شرکت‌های سهامی عام و ناشران اوراق بهادار، ارائه خدمات تفسیری و مشاوره‌ای برای کمک به شفاف‌سازی کارکرد موسسات و افراد و الزامات CML بررسی گزارش‌های فصلی و سالانه شرکت‌های افشا شده که به اطلاع عموم می‌رسد و به CMB ارائه می‌شود.

۳. اداره فعالیت‌های واسطه‌ای^{۲۴}

این اداره مجاز و مسئول بررسی و رسیدگی به درخواست‌های شرکت‌های واسطه‌گری مالی برای فعالیت در بازار سرمایه است. از جمله مسئولیت‌های این اداره تنظیم روابط موسسات واسطه با ناشران و سرمایه‌گذاران است. این اداره همچنین مسئول نظارت بر انطباق شرکت‌های واسطه‌گری مالی با الزامات کفایت سرمایه و بررسی صورت‌های مالی این موسسات است.

۲۵

۴. اداره سرمایه‌گذاران نهادی^{۲۵}

این اداره عمدتاً فعالیت‌های مربوط به تنظیم و نظارت بر اصول تاسیس و فعالیت موسسات سرمایه‌گذاری جمعی و اعطای مجوز به آن‌ها را بر عهده دارد. (لازم به ذکر است که مفهوم سرمایه‌گذاران نهادی نه تنها شامل صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و صندوق‌های سرمایه‌گذاری درگیر در معاملات اوراق بهادار، بلکه شامل شرکت‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر، شرکت‌های سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات و صندوق‌های تامین اجتماعی نیز می‌شود). تنظیم و نظارت بر استانداردهای افشای اطلاعات برای موسسات سرمایه‌گذاری جمعی و شرکت‌های سب‌گردانی^{۲۶} نیز از جمله وظایف این اداره است.

^{۲۱} Executive Board

^{۲۲} Department of Enforcement

^{۲۳} Department of Corporate Finance

^{۲۴} Department of Intermediary Activities

^{۲۵} Department of Institutional Investors

^{۲۶} collective investment institutions:

موسسات سرمایه‌گذاری جمعی (CII) به طور کلی به شرکت‌های سرمایه‌گذاری ثبت شده و تراست‌های سرمایه‌گذاری و همچنین شرکت‌های غیرسهامی (مانند صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک یا واحد تراست) اشاره دارد که در دارایی‌های مالی (عمدتاً اوراق بهادار قابل فروش و سپرده‌های بانکی) و/یا غیر سرمایه‌گذاری می‌کنند.

^{۲۷} portfolio management companies

۵. اداره تنظیم و نظارت بر بازار^{۲۸}

این بخش مسئول نظارت بر بازارهای ثانویه از جمله بازارهای مشتقه است. از جمله مسئولیت‌های این اداره تدوین مقررات لازم برای فعالیت موثر و ایمن بازارهای ثانویه و همچنین توسعه سیستم‌های نظارتی برای نظارت بر معاملات در بازارهای ثانویه است.

۶. واحد تحقیقات^{۲۹}

واحد تحقیقات، مطالعات اقتصادی و مالی را برای CMB انجام می‌دهد تا استراتژی‌های بلندمدت را توسعه داده و اقدامات مناسب را براساس تصمیمات صحیح اتخاذ کند. این اداره بر اساس نیازهای بازارهای سرمایه ترکیه، سیستم بازار سرمایه را به طور کلی تحلیل کرده و توصیه‌هایی برای توسعه ابزارهای مالی جدید، فعالیت‌ها و بازارها و همچنین اصلاحات بازارهای موجود ارائه می‌دهد. در این چارچوب این اداره مطالعات تحلیلی را در مورد بازارهای محلی و همچنین سیستم مالی بین‌المللی و بازارهای ملی خارجی انجام می‌دهد. علاوه بر این موارد این اداره روابط بین‌الملل CMB را انجام می‌دهد. عضویت CMB در سازمان بین‌المللی کمیسیون‌های اوراق بهادار از مهم‌ترین آن‌ها است.

۷. اداره استانداردهای حسابداری^{۳۰}

اداره استانداردهای حسابداری، مطالعاتی را در زمینه ایجاد استانداردهای حسابداری عمومی و خصوصی مرتبط با موسسات مشمول CML با هدف هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی انجام می‌دهد. همچنین مسئول ارزیابی درخواست‌ها برای تاسیس موسسات حسابرسی مستقل و رتبه‌بندی شرکت‌هایی که در ترکیه فعالیت می‌کنند، است. این اداره بر فعالیت‌های شرکت‌های حسابرسی مستقل و کیفیت خدمات ارائه‌شده توسط آن‌ها نظارت می‌کند.

۸. بخش پردازش داده‌ها، آمار و اطلاعات^{۳۱}

مسئولیت و وظیفه اصلی این بخش تشکیل یک پایگاه داده قابل اعتماد و واقعی و همچنین راه‌اندازی سیستم مورد نیاز برای پردازش پیوسته داده‌ها است.

۹. اداره گروه مشاوران حقوقی^{۳۲}

وظیفه اصلی این اداره مشارکت فعالانه در فعالیت‌های تدوین مقررات در محدوده اختیارات CMB است. این دپارتمان خدمات مشاوره حقوقی را برای CMB ارائه می‌دهد. این واحد مطالعات و تحقیقاتی در مورد جنبه‌های قانونی و مقرراتی بازارهای اوراق بهادار و حفظ هماهنگی با سایر موسسات مرتبط در این زمینه را بر عهده دارد. این اداره توجه ویژه‌ای به ایجاد توازن بین قوانین و مقررات بازار سرمایه ترکیه و سیاست‌های کلی بازار سرمایه ترکیه دارد. به همین منظور اداره امور حقوقی با هماهنگی سایر ادارات تحولات بازار را رصد می‌کند. اداره مشاوره حقوقی نیز نماینده CMB در هر دعوی قضایی است.

^{۲۸} Department of Market Regulation and Surveillance

^{۲۹} Department of Research

^{۳۰} Department of Accounting Standards

^{۳۱} Department of Data Processing, Statistics and Information

^{۳۲} Department of Legal Consultancy

این اداره با سه اداره اصلی خود خدماتی را در نگهداری حسابها و تهیه صورت‌های مالی، رسیدگی به امور پرسنلی CMB در مورد حقوق آنها، بازنشستگی و مراقبت‌های بهداشتی، مزایای امنیت اجتماعی و سایر خدمات ارائه شده به پرسنل ارائه می‌دهد. در نهایت امور مربوط به ارتباطات، ساختمان‌ها، تعمیرات، خرید و نگهداری تجهیزات در محدوده اختیارات این اداره انجام می‌شود.

بورس استانبول با قابلیت‌های فنی پیشرفته‌ی خود به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی امکان سرمایه‌گذاری در ابزارهای مالی مختلف در محیطی شفاف، سازمان یافته و قابل اطمینان می‌دهد. این بورس در ۲۰ ژانویه سال ۲۰۱۴ میلادی، طی امضای یک توافق‌نامه‌ی همکاری استراتژیک با بورس نزدک و خرید سیستم معاملات جدید به نام BISTECH از این بورس، مقدمات لازم برای معاملات ابزارهای مالی مختلف از طریق یک پلتفرم معاملاتی واحد را فراهم کرد. سیستم معاملات جدید قابلیت پشتیبانی از معاملات سهام، اوراق بدهی، اوراق مشتقه، الماس و فلزات گرانبها، تسویه و پایاپای و همچنین مدیریت ریسک این معاملات را دارد. سیستم معاملات جدید دارای هفت مؤلفه شامل معاملات و پایاپای، تسویه، مدیریت اطلاعات بازار، محاسبه شاخص، نظارت بازار، هوش تجاری و مدیریت ریسک قبل و بعد از معاملات است. لازم به ذکر است که سیستم BISTECH در ۳۰ نوامبر سال ۲۰۱۵ میلادی راه‌اندازی شد.

جایگاه بازار بورس ترکیه:

در بازار سهام، بورس ترکیه در نیمه اول سال ۲۰۲۰، ۷.۵ هزار میلیارد لیر ارزش کل معامله شده در بازار سهام بود که در ۱۷ دسامبر ۲۰۲۱ ارزش معاملات ۹۱.۲ میلیارد لیر رسید بدین ترتیب رتبه اول از نظر سرعت گردش مالی، رتبه ۲۰ ام ارزش معاملات و رتبه ۳۷ ام در ارزش بازاری به خود اختصاص داده است. در بازار اوراق بدهی، در سال ۲۰۲۰ ارزش کل معامله شده ۱۷.۱ هزار میلیارد لیر بود که در جهان؛ رتبه ۲ ام در صدور اوراق بدهی بخش خصوصی، رتبه ۱۸ ام در حجم انتشار اوراق بدهی و رتبه ۱۶ ام ارزش معاملات را کسب کرده است. در بازار مشتقه (قراردادهای آتی و اختیار معامله) نیز ارزش کل معامله شده در سال ۲۰۲۰، ۴.۵ هزار میلیارد لیر بود که در ۱۷ دسامبر ۲۰۲۱، ۶۹.۴ هزار میلیارد لیر رسید رتبه ۱۰ ام در قراردادهای آتی شاخص از نظر تعداد قراردادها و رتبه ۱۷ ام از لحاظ تعداد قراردادهای آتی ارزی کسب کرده است. همچنین بورس استانبول به عنوان یکی از معتبرترین بورس‌های دنیا در چندین نهادهای بین‌المللی عضویت دارد از جمله: فدراسیون جهانی بورس‌ها (WFE)،^{۳۸} کانون مبادلات سازمان همکاری اسلامی (OIC)،^{۳۹} کانون بازار شمش لندن (LBMA)، فدراسیون جهانی بورس الماس (WFDB)،^{۳۸} گروه نظارت بین بازار (ISG).

^{۳۴} Bursa Istanbul

^{۳۵} World Federation of Exchanges

^{۳۶} Organisation of Islamic Cooperation Exchanges Forum

^{۳۷} London Bullion Market Association

^{۳۸} World Federation of Diamond Bourses

^{۳۹} Intermarket Surveillance Group

سایر کمیته‌ها:

۱. کمیته اختلاف^{۴۶}
۲. کمیته انضباطی^{۴۷}
۳. کمیته (IPO)^{۴۸}
۴. کمیته مشورتی^{۴۹}

معرفی کمیته‌ها:

کمیته حاکمیت شرکتی: این کمیته تعیین می‌کند که آیا اصول حاکمیت شرکتی اعمال شده است یا خیر؟ در مواردی که این حاکمیت اعمال نشده باشد، دلایل و هرگونه تضاد منافع ناشی از عدم رعایت این اصول را بررسی کرده و در عین حال پیشنهادهاتی را برای بهبود اقدامات حاکمیت شرکتی ارائه می‌دهد. همچنین با توجه به اینکه کمیته جداگانه‌ای در هیئت‌مدیره وجود ندارد، این کمیته وظایف تعیین عضویت کاندیدها در کمیته‌ها و ارزیابی آن‌ها را انجام می‌دهد. کمیته متشکل از دو عضو مستقل هیئت‌مدیره و یک عضو غیر موظف هیئت‌مدیره است.

کمیته حسابرسی: کمیته حسابرسی در کنار هیئت‌مدیره مسئول نظارت در زمینه‌های مرتبط با کیفیت و دقت صورت‌های مالی بورس استانبول، نظارت بر کارایی سیستم حسابداری و نحوه اجرای آن، صدور تاییدیه اولیه برای واگذاری یک شرکت حسابرسی خارجی مستقل و خدماتی ارائه شده، تهیه و حسابرسی قرارداد بین حسابرس و بورس استانبول، نظارت بر سیستم حسابرسی مستقل بورس استانبول و عملکرد آن و در نهایت مسئول کنترل بهره‌وری مکانیزم‌های حسابرسی داخلی است.

کمیته تشخیص زودهنگام ریسک: این کمیته با هدف شناسایی زودهنگام عواملی که می‌تواند برای موجودیت و تداوم بورس استانبول خطر ایجاد کند تشکیل شده و اقدامات لازم را برای رسیدگی به خطرات کشف شده و مدیریت ریسک انجام می‌دهد.

سایر کمیته‌ها:

کمیته حل اختلاف: هیئت‌مدیره را در حل و فصل اختلافات بین مؤسسات سرمایه‌گذاری یا با مشتریان آن‌ها در زمینه‌های مربوط به عملیات بورس اوراق بهادار در خصوص انجام مسئولیت‌های تحویل و تطبیق سفارشات به موقع یاری می‌دهد.

کمیته انضباطی: به هیئت‌مدیره در انجام فرآیندهای انضباطی لازم برای افرادی که مجاز به انجام معاملات بورس اوراق بهادار هستند و نمایندگان آن‌ها در صورتی که طبق قوانین بازار سرمایه، مقررات بورس استانبول، تصمیمات اتخاذ شده توسط بورس استانبول یا سایر مقررات مرتبط عمل نکرده باشند، کمک می‌کند.

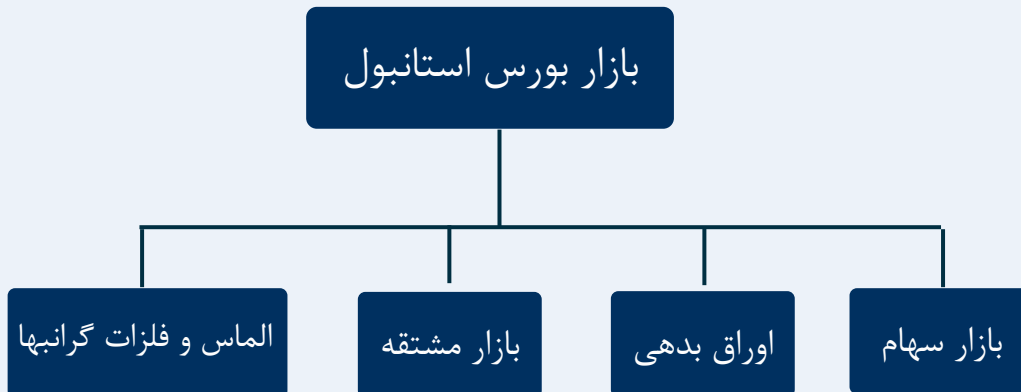
^{۴۶} Dispute Committee
^{۴۷} Disciplinary Committee

^{۴۸} The IPO Committee
^{۴۹} The Advisory Committee

کمیته (IPO): رویه‌های مربوطه به فرآیند آماده‌سازی لیست‌های عرضه‌های عمومی احتمالی در بورس استانبول را به هیئت‌مدیره پیشنهاد می‌دهد.

کمیته مشورتی: به منظور توسعه بازار سرمایه و ارائه پیشنهادات در خصوص مشکلات، تقاضاها و نیازهای حوزه بازار سرمایه و کارگزاری سهام به هیئت‌مدیره فعالیت می‌کند.

۵-۲. طبقه‌بندی بازارها در بازار بورس استانبول

در حال حاضر بورس استانبول از ۴ بازار اصلی شامل بازار سهام، بازار اوراق بدهی، بازار مشتقه و بازار الماس و فلزات گرانبها و الماس تشکیل شده است که هر یک دارای چندین بازار فرعی هستند. بدین ترتیب بازارهای اصلی و اوراق بهادار قابل معامله در بورس استانبول شامل موارد ذیل است:

بازار سهام: سهام، گواهی حق تقدم،^{۵۰} ETF،^{۵۱} وارانته،^{۵۱} اوراق گواهی،^{۵۲} صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات و صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر یا جسورانه (VC).

بازار اوراق بدهی: اوراق قرضه دولتی، اوراق قرضه شرکتی، اوراق بهادار با پشتوانه دارایی،^{۵۳} اوراق قرضه اسلامی، معاملات repo،^{۵۴} اوراق قرضه یورو ترکیه، بازار پول و معاملات سوآپ.

بازار مشتقه: شامل سهام واحد،^{۵۵} شاخص، ارز خارجی، انرژی، کالاها، فلزات گرانبها، شاخص خارجی، فلزات، نرخ مرجع لیر ترکیه و اوراق قرضه دولتی معامله می‌شود.^{۵۶}

بازار فلزات گرانبها و الماس: طلا، نقره، پلاتین و پالادیوم.

^{۵۰} rights coupons

^{۵۲} certificates

^{۵۳} asset backed securities

^{۵۴} swap

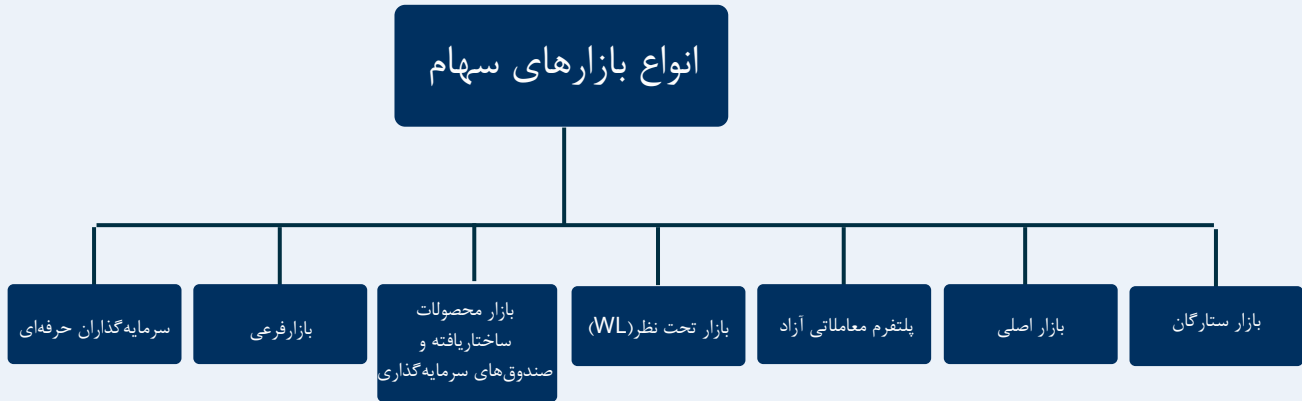
^{۵۵} Single stock

^{۵۶} TLREF:

نرخ مرجع لیر ترکیه شبانه TLREF به منظور پاسخگویی به نیاز نرخ مرجع کوتاه مدت لیر ترکیه ایجاد شده است که می‌تواند به عنوان پایه یا معیار در محصولات مالی، ابزارهای بدهی و انواع مختلف قراردادهای مالی مورد استفاده قرار گیرد.

۵-۲-۱. معرفی بازارهای فرعی سهام

بازار سهام بورس استانبول دارای هفت بازار شامل بازار ستارگان^{۵۷}، بازار اصلی^{۵۸}، بازار فرعی^{۵۹}، بازار تحت نظر^{۶۰}، پلتفرم معاملاتی بازار فرعی یا پلتفرم معاملاتی آزاد^{۶۱}، بازار محصولات ساختاریافته و صندوق‌های سرمایه‌گذاری و بازار سهام برای سرمایه‌گذاران حرفه‌ای است.

معرفی انواع بازارهای فرعی بازار سهام بورس استانبول

بازار	تعریف
بازار ستارگان (بازار برتر)	متشکل از شرکتهایی است که ارزش بازاری سهام شناور آزاد آن‌ها حداقل ۳۰۰ میلیون لیر ترکیه است.
بازار اصلی	متشکل از شرکتهایی است که ارزش بازاری سهام شناور آزاد آن‌ها بین ۷۵ تا ۳۰۰ میلیون لیر ترکیه است.
بازار فرعی	متشکل از شرکتهایی است که ارزش بازاری سهام شناور آزاد آن‌ها بین ۴۰ تا ۷۵ میلیون لیر ترکیه است.
بازار تحت نظر	متشکل از شرکتهایی است که به دلیل عدم رعایت شرایط مندرج در دستورالعمل پذیرش بورس استانبول، از بازارهای اصلی، فرعی و ستارگان حذف شده و با توجه به ساختار مالی آن‌ها مورد نظارت و بررسی‌های ویژه بازار فرعی، ستارگان و اصلی قرار می‌گیرند.
بازار محصولات ساختاریافته و صندوق‌های سرمایه‌گذاری	شامل صندوق‌های سرمایه‌گذاری (صندوق‌های املاک و مستغلات، صندوق‌های قابل معامله در بورس و صندوق‌های جسورانه)، واران‌ها و گواهی‌ها (گواهی املاک و مستغلات، گواهی مشارکت و گواهی اجاره) است.
بازار سهام برای سرمایه‌گذاران حرفه‌ای	متشکل از شرکتهایی است که سهام آنها به طور مستقیم (بدون عرضه عمومی) به سرمایه‌گذاران حرفه‌ای و واجد شرایط عرضه می‌شود. همچنین سایر ابزارهای بازار سرمایه که مورد تأیید هیئت‌مدیره بورس استانبول هستند می‌توانند در این بازار مورد معامله قرار گیرند. سرمایه‌گذارانی که واجد شرایط نباشند نمی‌توانند در این بازار اقدام به معامله اوراق بهادار کنند.
پلتفرم معاملاتی آزاد	متشکل از سهام شرکتهایی است که در بورس استانبول پذیرفته نمی‌شوند اما طبق قانون بازار سرمایه ترکیه سهامی عام هستند، در صورت تأیید بورس استانبول می‌توانند در پلتفرم معاملاتی آزاد معامله شوند.

۵۷ BIST Star

۵۸ BISTMain

۵۹ BIST Submarket

۶۰ Watchlist (WL)

۶۱ STRUCTURED PRODUCTS AND FUND MARKET (SPFM)

۶۲ EQUITY MARKET FOR QUALIFIED INVESTORS (EMQI)

۶۳ PRE-MARKET TRADING PLATFORM

۵-۲-۲. شاخص‌های سهام بورس استانبول

شاخص‌ها در بازار سرمایه ترکیه بسیار متنوع هستند. می‌توان به‌عنوان یکی از پرکاربردترین شاخص‌ها، شاخص سهام BIST^{۶۴} را نام برد. شاخص‌های سهام BIST با استفاده از ۲ روش مختلف، بسته به موضوع وزن‌دهی، با ارزش بازار وزن‌دار یا غیر وزن‌دار محاسبه می‌شوند.

- شاخص‌های سهام وزن‌ی-ارزشی^{۶۵} BIST: شاخص‌های سهام وزن‌دار BIST برای اندازه‌گیری قیمت و عملکرد بازده گروهی از سهام معامله شده در بورس استانبول ایجاد شده است.
- شاخص‌های سهام غیروزنی-ارزشی^{۶۶} BIST: شاخص‌های سهام وزن‌دار بدون ارزش بازار BIST برای اندازه‌گیری عملکرد بازده گروهی از سهام ایجاد شده‌اند که وزن‌ها در ابتدای دوره محاسبه شاخص تعیین می‌شوند.

۵-۳. تعداد نهادهای مالی فعال در بازار سرمایه ترکیه

جدول زیر نهادهای مالی فعال در بازار سرمایه ترکیه را در هر یک از بازارها به صورت جداگانه نمایش می‌دهد:

- (*) جواهر فروشان اشخاص حقیقی/حقوقی عضو بورس استانبول نیستند بلکه فقط در بازار الماس و سنگ‌های قیمتی فعالیت می‌کنند.
- (**) بانک مرکزی جمهوری ترکیه (CBRT) در فهرست اعضا گنجانده نشده است، اگرچه در بازار اوراق بدهی، بازار پول، بازار سواپ، بازار مشتقه و بازار فلزات گران‌بها فعالیت می‌کند.

^{۶۴} BIST Stock Indices

^{۶۵} BIST Market Cap Weighted Stock Indices

^{۶۶} BIST Non Market Cap Weighted Stock Indices

بازار	کارگزاران	بانک‌های تجاری	بانک سرمایه‌گذاری و توسعه	بانک‌های مشارکتی	فلزات گران‌بها کارگزاران داخلی	محصولات فلزات گران‌بها و شرکت‌های بازاریابی	دفاتر ارزی	جواهر سازان حقیقی / حقوقی	جمع کل
بازار سهام	۷۲	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۷۳
بازار اوراق بدهی	۶۲	۲۸	۱۳	۶	۰	۰	۰	۰	۱۰۹
بازار پول	۱۵	۱۶	۴	۱	۰	۰	۰	۰	۳۶
بازار سوپ	۴	۲۳	۱۱	۴	۰	۰	۰	۰	۴۲
بازار مشتقه	۶۱	۱۶	۴	۰	۰	۰	۰	۰	۸۱
بازار فلزات گران‌بها	۰	۱۶	۳	۶	۱۵	۱۵	۲۲	۰	۷۷
بازار استقراض فلزات گران‌بها	۰	۱۰	۰	۳	۰	۲	۲	۰	۱۷
بازار الماس و فلزات قیمتی	۰	۲	۰	۲	۴	۶	۱۵	۴۳۵	۴۶۴
بازار الماس و سنگ‌های قیمتی (نوع محدود)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۳۶	۱۳۶

۴-۵. انواع روش‌های معاملاتی

در معاملات ابزارهای بازار سرمایه از روش‌های «تک قیمت» و «چند قیمت» استفاده می‌شود که تحت اصولی که توسط مدیریت بازار سرمایه تعیین می‌شود،

- **حراج تک قیمتی:**^{۶۷} روشی برای تطبیق سفارش‌ها با قیمت واحد تعیین شده بر اساس قوانین نظام اولویت‌بندی یا حق تقدم^{۶۸} است که و به‌منظور دستیابی به حداکثر حجم معاملات از طریق جمع‌آوری سفارش‌های ارسال شده به سامانه بازار سرمایه در بازه‌های زمانی تعیین‌شده توسط بورس استانبول انجام می‌گیرد. این فعالیت یک یا چند بار در طول روز معاملاتی انجام می‌شود.
- **حراج پیوسته:**^{۶۹} روشی برای تطبیق مداوم سفارش‌ها در سطوح مختلف قیمت بر اساس قوانین اولویت‌بندی معاملات، در دوره‌های معاملاتی تعیین شده توسط بورس استانبول است. حراج پیوسته به‌عنوان روش معاملات پیوسته نیز نام‌گذاری شده است.

۵-۵. قواعد معاملاتی در بازارهای فرعی بازار سهام بورس استانبول

بازارهای فرعی بازار سهام بورس استانبول دارای برخی قواعد معاملاتی متفاوت و مختص به خود هستند که در جدول زیر آورده شده است:

^{۶۷} Single price
^{۶۸} priority
^{۶۹} multiple prices

پلتفرم معاملاتی آزاد (PMTP)	بازار تحت نظر	بازار فرعی	بازار اصلی	بازار ستارگان	قواعد معاملاتی
حراج تک قیمتی (۵ بار)	حراج تک قیمتی (۵ بار)	حراج پیوسته	حراج پیوسته	حراج پیوسته	روش معاملاتی
۱۰٪	۱۰٪	۱۰٪	۱۵٪	۲۰٪	دامنه نوسان
مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز است	مجاز است	فروش استقرایی
مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز است	مجاز است	معاملات اعتباری
۰	۰	۰	۷۵٪	۹۰٪	درصد اعتبار ^{۷۰}
-	-	۵٪	۷/۵٪	۱۰٪	درصد تغییر قیمت برای فعال شدن متوقف کننده خودکار
-	-	۱۵ دقیقه	۱۵ دقیقه	۵ دقیقه	دوره زمانی استفاده از متوقف کننده خودکار
مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز نیست	ورود سفارش بازار و سفارش بازار قابل تبدیل به سفارش محدود در مرحله پیش گشایش
مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز نیست	مجاز نیست	حذف و کاهش حجم سفارش در ۵ دقیقه پایانی مرحله پیش گشایش
بله	بله	بله	خیر	خیر	جلوگیری از انتشار اطلاعات طی دوره حراج تک قیمتی
-	-	-	قابل اجرا است	قابل اجرا نیست	قانون Uptick ^{۷۱} برای فروش استقرایی

^{۷۰} Margin Ratio: Indicates to what extent the related equity can be considered as margin in the margin calculation for margin trading, short sale, borrowing or lending transactions

^{۷۱} قانون قیمت بالاتر: قانونی در بورس اوراق بهادار است که فروش استقرایی را فقط در صورت افزایشی بودن روند قیمت، مجاز می‌شمارد

۵-۶. جدول کارمزدها برای معاملات انجام شده در بازار سهام

کارمزد (براساس صدم درصد ارزش معاملات انجام شده)	معاملات بازار سهام
۰.۲۵	معاملات انجام شده در بازار سهام (به استثنای معاملات در وارانته، اوراق گواهی و ETF ها)
۰.۳۰	معاملات در ضمانت نامه ها / اوراق گواهی که در زمینه هایی غیر از BIST و شاخص خارجی صادر می شوند
۰.۴۰	معاملات در وارانته / اوراق گواهی که دارای زیربنای BIST یا شاخص خارجی هستند.
۰	معاملات در ETF
۰.۱۲۵	معاملات انجام شده توسط بازارگردانان
۰.۲۵	۱. سهام الف) معاملات با مظنه بازارگردان نرخ تنزیل ۵۰ درصدی نسبت کارمزد اصلی مبادله (۰.۲۵) برای روزهایی که تعیین قیمت مظنه در مورد سهامی که به بازارگردان واگذار شده است انجام می شود. ب) معاملات با سفارش های منظم (نه قیمت های بازارگردان).
۰.۱۵	۲. وارانته و گواهی ها الف) معاملات با مظنه بازارگردان نرخ تخفیف ۵۰٪/بیش از نسبت ۰.۳۰ معتبر برای معاملات در وارانته / اوراق گواهی ها که زیربنای دیگری غیر از BIST و نمایه خارجی دارند.
۰.۲۰	نرخ تخفیف ۵۰ درصد بیش از نسبت ۰.۴۰ برای تراکنش های وارانته ها / اوراق گواهی که دارای زیربنای BIST یا شاخص خارجی هستند، معتبر است.
۰.۳۰	ب) معاملات با سفارش های منظم
۰.۴۰	وارانته / اوراق گواهی که زمینه های دیگری غیر از BIST و شاخص خارجی دارند. وارانته / اوراق گواهی که دارای زیربنای BIST یا شاخص خارجی هستند.
۰.۲۵	و) بازار اولیه (روش های حراج پیوسته، قیمت ثابت و متغیر).
۰.۲۵	ز) گزارش های تجاری.
۰.۰	ح) معاملات بلوکی
۰.۲۵	۱. معاملات بلوکی انجام شده توسط جمهوری ترکیه، نخست وزیر، سازمان خصوصی سازی ۲. معاملات بلوکی که از طریق تاکاسبانک یا خارج از آن انجام می شود.

۷-۵. جدول زمانبندی لغو سفارش، اصلاح نامطلوب قیمت و کاهش حجم^{۷۳}

کارمزد لغو سفارشها / کاهش حجم / کاهش قیمت	کارمزد لغو سفارشها / کاهش حجم / کاهش قیمت (براساس صدم درصد)			
	بعد از ثانیه ۱۱ م	۱۰-۶ ثانیه	۵-۰ ثانیه	
۰.۱۰۰	۰.۲۵۰	۰.۳۷۵	۰.۶۲۵	سفارش محدود در حراج پیوسته
۰	۰	۰	۰	لغو سفارشات توسط سیستم
۰.۱۲۵	۰.۱۲۵	۰.۱۲۵	۰.۱۲۵	بازار اولیه (روش قیمت ثابت و متغیر)
۰.۱۰۰	۰.۲۵۰	۰.۳۷۵	۰.۶۲۵	بازار اولیه (حراج پیوسته)
۰.۱۲۵	۰.۱۲۵	۰.۱۲۵	۰.۱۲۵	Call Auctions
۰.۱۰۰	۰.۲۵۰	۰.۳۷۵	۰.۶۲۵	حراج تک قیمتی / معاملات پایانی
۰	۰	۰	۰	وارانت و گواهی های بازار (کلیه انواع سفارشات)
۰	۰	۰	۰	ETFها
۰	۰	۰	۰	تمام بازارگردانان

۸-۵. شرایط پذیرش سهام شرکتها در بورس استانبول

۸-۵-۱. شرایط پذیرش شرکتها در بازارهای ستارگان، اصلی و بازار فرعی بورس استانبول

پذیرش در هر یک از بازارهای فرعی بازار سهام بورس استانبول دارای معیارها و الزامات اختصاصی به شرح زیر است:

جدول ۲- شرایط پذیرش شرکتها در بازارهای ستارگان، اصلی و بازار فرعی بورس استانبول

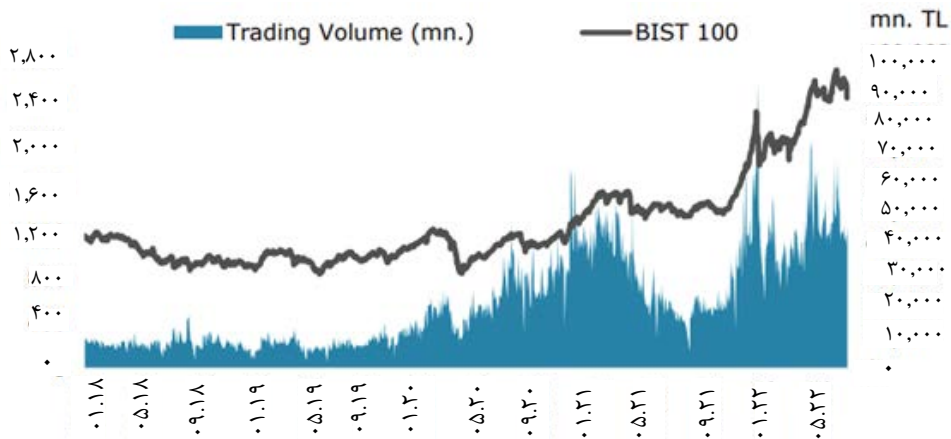
معيارها	بازار ستارگان	بازار اصلی	بازار فرعی
ارزش بازاری سهام شناور آزاد	حداقل ۳۰۰ میلیون لیر ترکیه	حداقل ۷۵ میلیون لیر ترکیه	حداقل ۴۰ میلیون لیر ترکیه
حداقل نرخ سهام شناور آزاد	۱۵٪	۲۰٪	۲۵٪
ایجاد سود خالص مطابق با صورت‌های مالی سالانه و حسابرسی شده توسط حسابرسان مستقل در سال‌های گذشته	شرکت باید طی دو سال مالی اخیر دارای سود خالص باشد	شرکت باید طی دو سال مالی اخیر دارای سود خالص باشد	شرکت باید طی دو سال مالی اخیر دارای سود خالص باشد
نسبت حقوق صاحبان سهام به سرمایه در صورت‌های مالی اخیر حسابرسی شده توسط حسابرسان مستقل	بیشتر از یک	بیشتر از یک	بیشتر از یک
سابقه فعالیت شرکت	حداقل دو سال	حداقل دو سال	حداقل دو سال
دعای حقوقی علیه شرکت، دارای اثر بااهمیت بر فعالیت شرکت وجود نداشته باشد	✓	✓	✓

از دیگر شرایط پذیرش در بازارهای ستارگان، اصلی و بازار فرعی بورس استانبول می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

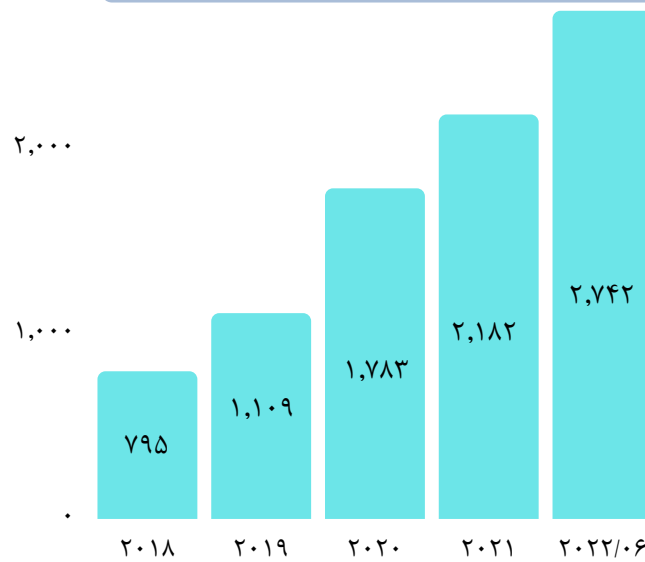
- هیچ‌گونه محدودیتی برای استفاده سهام‌دار از حقوق مربوط به سهام خودش وجود نداشته باشد.
- هیچ‌گونه محدودیتی در مورد انتقال و گردش سهام مورد معامله در بورس در اساسنامه شرکت وجود نداشته باشد.
- وضعیت مالی شرکت باید به‌گونه‌ای باشد که شرکت قادر به انجام و ادامه عملیات تجاری خود به روش مناسبی باشد.
- شرکت نباید طی یک سال گذشته، فعالیت و عملیات تجاری خود را برای بیش از ۳ ماه متوقف کرده باشد مگر در مواردی که قابل قبول بورس است.
- در صورتی که شرکت متقاضی پذیرش در بازار ستارگان، شرط سودآوری خالص را رعایت نکند، در صورت رعایت برخی دیگر از معیارها همچون داشتن سود عملیاتی در سال آخر طبق صورت‌های مالی حسابرسی شده و داشتن سهام شناور آزاد با ارزش بازاری حداقل ۵۰۰ میلیون لیر ترکیه، هیئت‌مدیره بورس می‌تواند دستورپذیرش در این بازار را بدهد.

مطابق با دستورالعمل پذیرش بورس استانبول، سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازارهای ستارگان و اصلی و بازار فرعی بورس استانبول به‌منظور ادامه معاملات در بازار مربوطه، به صورت دوره‌ای و حداقل دو بار در سال مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که توسط مدیرعامل بورس استانبول تأیید می‌شود. معیارها برای ادامه معاملات در بازارهای ستارگان و اصلی بورس استانبول در جدول زیر آورده شده‌اند. این معیارها بر اساس تصمیمات هیئت‌مدیره بورس استانبول می‌توانند اصلاح شوند.

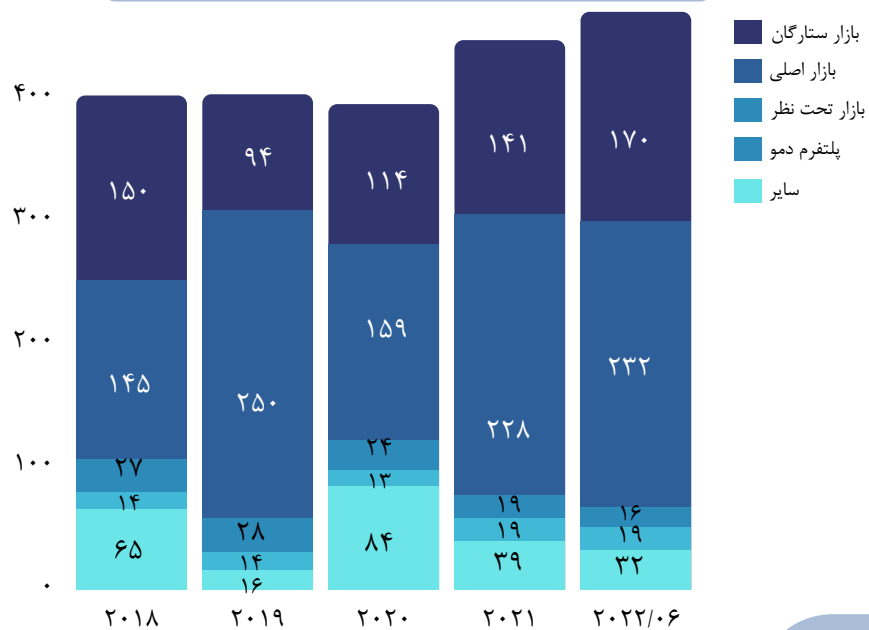
نمودار ۱- حجم معاملات و شاخص BIST-۱۰۰

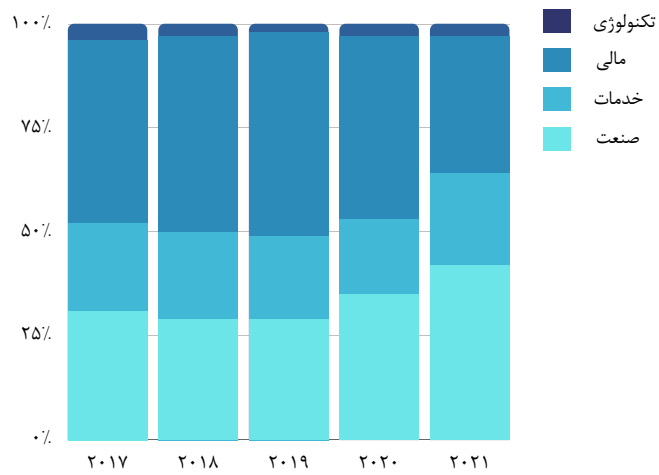
نمودار ۲- ارزش بازاری بورس استانبول (میلیارد TL)

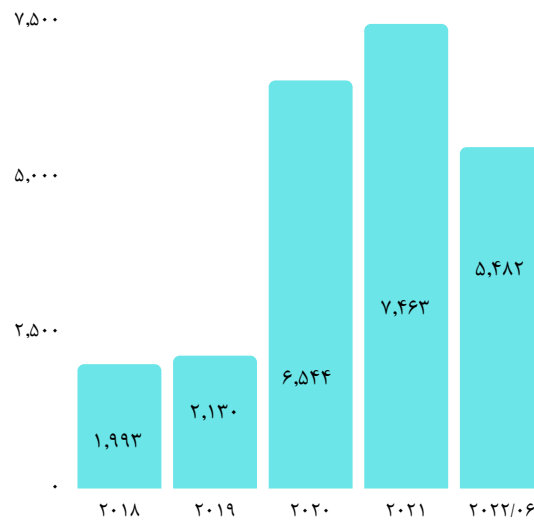
نمودار ۳- تعداد اوراق بهادار در بازار سهام

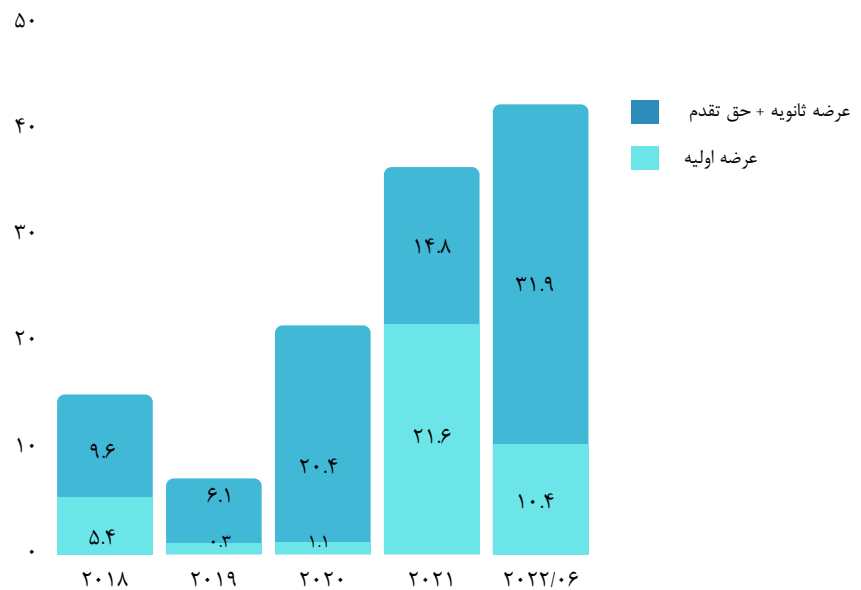
نمودار ۴- ترکیب ارزش بازاری بورس استانبول

نمودار ۵- حجم معاملات سهام بورس استانبول (میلیارد TL)

نمودار ۶- تامین مالی

۶. تاکاسبانک

تاکاسبانک در سال ۱۹۸۸ به عنوان یکی از ادارات بورس استانبول تاسیس شد و در سال ۱۹۹۲ به عنوان یک بانک غیر سپرده پذیر به صورت مستقل از بورس استانبول ادامه فعالیت می‌دهد. منطبق با اساسنامه تاکاسبانک، هدف اصلی از فعالیت این شرکت ارائه خدمات تسویه، پایاپای و امانت‌داری اوراق بهادار در چارچوب قوانین و مقررات بازار سرمایه و ارائه خدمات تامین سرمایه در چارچوب قوانین و مقررات بازار پول است. با دارا بودن مجوز "نهاد تسویه مرکزی" و مجوز "بانک"، تاکاسبانک علاوه بر خدمات فوق، به عنوان نهاد تسویه و بانک غیر سپرده پذیر به اعضای بازار سرمایه ترکیه سرویس می‌دهد. تاکاسبانک با تحویل اوراق بهادار و وجوه نقد نسبت به تسویه و پایاپای معاملات سهام، اوراق بدهی، اوراق بهادار خارجی، ابزار مشتقه و فلزات گرانبها در بورس استانبول اقدام می‌کند. تعهد دریافت/تحویل اوراق بهادار و دریافت/تحویل وجوه نقد توسط تاکاسبانک ناشی از خرید و فروش بین اعضای بورس استانبول است. علاوه بر این، یکی دیگر از ماموریت‌های این شرکت توسعه سامانه‌های وثیقه‌گذاری مرکزی و کنترل ریسک به منظور مشارکت در تقویت زیرساخت‌های مدیریت ریسک و کاهش هزینه‌های مداخله در بازار سرمایه ترکیه است.

سایر خدمات تاکاسبانک شامل:

- ارائه بازاری برای قرض دادن و قرض گرفتن اوراق بهادار و ابزار بازار پول. تاکاسبانک به عنوان نهاد تسویه به منظور حداقل سازی ریسک عدم ایفای تعهدات طرف مقابل عمل می‌کند.
- ارائه خدمات تسویه و پایاپای برای قراردادهای سوآپ نرخ بهره و سوآپ شاخص تسهیلات بین بانکی در بازارهای خارج از بورس.^{۷۵}
- ارائه خدمات امانت‌داری به سیستم صندوق‌های بازنشستگی خصوصی.
- ارائه پلتفرم‌های توزیع صندوق الکترونیکی (TEFAS) و صندوق بازنشستگی خصوصی (BEFAS).
- ارائه خدمات نگهداری سوابق معاملات اهرمی و مدیریت وثیقه.

۷. آژانس ثبت مرکزی ترکیه (Merkezi Kayit Istanbul – CSD)

- این سازمان در سال ۲۰۰۱ به عنوان یک شرکت خصوصی تأسیس شد که تنها شرکت سپرده‌گذاری مرکزی برای تمام ابزارهای غیر فیزیکی (الکترونیکی) بازار سرمایه ترکیه است.

^{۷۴} نهادی است که وظیفه اصلی آن به حداقل رساندن ریسک عدم ایفای تعهدات طرف مقابل است. این نهاد طرف مقابل هر معامله با خریدار یا Central counterparty (CCP) فروشنده قرار می‌گیرد. به عبارتی در هر معامله‌ای طرف مقابل خریدار، نهاد تسویه و طرف مقابل فروشنده نیز نهاد تسویه است

^{۷۵} Over-the-counter: برای غیر متمرکز که در آن معامله‌گران بر پایه مذاکرات به معامله اوراق بهاداری می‌پردازد که معمولاً در بورس پذیرفته نشده یا نسبت به معاملات بورس شرایط انعطاف پذیرتری دارد

• هیئت‌مدیره آژانس ثبت مرکزی متشکل از موارد ذیل است:

- ۳ عضو از بورس استانبول
  - ۲ عضو از تاکاسبانک
  - ۱ عضو از کانون بازار سرمایه ترکیه
  - ۱ عضو از وزارت گمرک و بازرگانی^{۷۶}
  - مدیرعامل آژانس ثبت مرکزی
- رئیس هیئت‌مدیره، که همان رئیس هیئت‌مدیره بورس استانبول نیز است، (که توسط هیئت‌مدیره مدیران بازار سرمایه ترکیه منصوب شده است).

فعالیت‌ها:

- الکترونیکی سازی و ثبت اسناد بازار سرمایه و حقوق مربوط به ناشران، مؤسسات واسطه و صاحبان حقوق؛
- حفاظت از یکپارچگی و سازگاری سوابق؛
- اطمینان از محرمانه بودن سوابق؛
- راه‌اندازی پلتفرم افشای عمومی^{۷۷}؛
- ارائه خدمات الکترونیکی مختلف برای سرمایه‌گذاران و شرکت‌های سهامی عام مانند: سیستم اطلاع‌رسانی و هشدار سرمایه‌گذار، پورتال اطلاعات شرکت‌ها (شرکت الکترونیکی)، مجمع عمومی الکترونیکی^{۷۹}، پورتال مدیریت شرکت و روابط سرمایه‌گذار^{۸۰} یا مرکز دریافت انبار الکترونیکی^{۸۱}، بازار انبار^{۸۲}، سیستم تأمین مالی جمعی.

۷-۱. آژانس صدور مجوز و آموزش بازار سرمایه

آژانس صدور مجوز و آموزش بازار سرمایه (SPL) توسط هیئت‌مدیره بازار سرمایه مجاز به صدور مجوز برای کارکنان مؤسسات بازار سرمایه و شرکت‌های سهامی عام است. نگهداری سوابق دارندگان مجوز و سازماندهی برنامه‌های آموزشی مرتبط به مجوزها از وظایف این نهاد است که فعالیت خود را از سال ۲۰۱۱ آغاز کرده است. اشخاصی که دارای عناوین یا صلاحیت‌های معین هستند و در شرکت‌های سهامی عام، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، مؤسسات سرمایه‌گذاری جمعی، مؤسسات رتبه‌بندی، شرکت‌های ارزیابی املاک و سایر مؤسسات تحت پوشش قانون بازار سرمایه فعالیت می‌کنند، ملزم به داشتن یک یا چند مورد از مجوزهای ذکر شده در "آیین‌نامه فعالیت بازار سرمایه" هستند، آزمون‌های صدور مجوز توسط این شرکت و بر اساس مجوز اعطا شده توسط هیئت بازار سرمایه سازماندهی و برگزار می‌شود.

ساختار هیئت‌مدیره:

هیئت‌مدیره متشکل از هفت نفر به شرح ذیل است:

- ۲ عضو از هیئت مدیران بازار سرمایه (یک نفر رئیس هیئت مدیره این آژانس است)،
- ۱ عضو از بورس استانبول،
- ۲ عضو از کانون بازار سرمایه ترکیه،
- ۱ عضو از تاکاسبانک،
- مدیر عمومی آژانس^{۸۳}.

^{۷۶} Ministry of Customs and Trade

^{۷۷} Disclosute: افشای اطلاعات مربوط به فعالیت‌های تجاری شرکت

^{۷۸} Electronic Warehouse Receipt Center (e-Warehouse)

^{۷۹} e GEM

^{۸۰} Governance

^{۸۱} e Warehouse ^{۸۳} General manager

^{۸۲} e TURIB

مؤسسات بازار سرمایه و شرکت‌های سهامی عام موظفند ظرف ۱۰ روز کاری پس از تاریخ جذب به SPL گزارش دهد، نسبت به جذب و به‌کارگیری افراد دارای پروانه مطابق مصوبه هیئت‌مدیره اقدام کنند. همچنین در صورت استعفای افراد مشمول پروانه نهادی ذی‌ربط بازار سرمایه و شرکت‌های سهامی عام موظفند ظرف ۱۰ روز کاری پس از تاریخ استعفا، مجدداً همین موضوع را به SPL گزارش دهند. این اطلاعیه‌ها به صورت کتبی یا الکترونیکی و با توجه به محتوا و روش‌های تعیین‌شده توسط هیئت‌مدیره به SPL ارسال می‌گردد. دارندگان پروانه موظف هستند هر ۳ سال یک بار در آموزش تمدید پروانه شرکت کنند. محتوا و روند آموزش‌های تمدید پروانه توسط هیئت‌مدیره تعیین می‌شود. این شرکت برای همه کارمندان، سرمایه‌گذاران، مدیران ارشد و کسانی که فعالانه در بازار سرمایه کار می‌کنند یا به این حوزه‌ها علاقه‌مند هستند، دوره‌های حرفه‌ای کلاس محور و آموزش‌های مختلف را برگزار می‌کند. از سوی دیگر آموزش برگزاری مجمع عمومی الکترونیک که برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس الزامی است، نیز توسط این شرکت انجام می‌شود.

CMB انواع مختلفی از مجوزها را برای متخصصان بازار معرفی کرد. چهار مورد اول از مجوزهای ذکر شده در زیر برای استخدام در بانک‌ها، شرکت‌های کارگزاری، شرکت‌های مدیریت پرتفوی یا صندوق‌های سرمایه‌گذاری مورد نیاز است.

۱. فعالیتهای بازار سرمایه سطح ۱: برای نمایندگان مشتریان و پرسنل عملیات تسویه موردنیاز است.
  ۲. فعالیتهای بازار سرمایه سطح ۲: مورد نیاز برای حساب‌رسان داخلی، مدیران شعب و مدیران اجرایی صندوق.
  ۳. فعالیتهای بازار سرمایه سطح ۳: مورد نیاز برای کارکنان مدیریتی شرکت‌های کارگزاری به جز پرسنل کارگزاران معرف، پژوهشگران و تحلیلگران مالی شرکتی، حساب‌رس داخلی.
  ۴. مشتقات: برای معامله‌گران مشتقه، مدیران و کارمندان واحد پشتیبانی مورد نیاز است.
  ۵. رتبه‌بندی حاکمیت شرکتی: برای کارکنان آژانس‌های رتبه‌بندی حاکمیت شرکتی و کارکنان بخش‌های مربوط به سرمایه‌گذار شرکت‌های پذیرفته‌شده مورد نیاز است.
  ۶. رتبه‌بندی اعتباری: برای کارکنان مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری لازم است.
  ۷. ارزیابی املاک مسکونی: برای ارزیابان وام مسکن و املاک مورد نیاز است.
  ۸. ارزیابی دارایی غیر منقول (املاک و مستغلات): برای ارزیابان وام مسکن و املاک مورد نیاز است.
- افراد دارای مجوز باید هر سه سال یکبار در یک برنامه آموزشی آنلاین تمدید مجوز شرکت کنند. برنامه‌های آموزشی تمدید توسط آژانس یا سازمان‌های منصوب شده توسط آژانس برگزار می‌شود. افرادی که پروانه خود را تمدید نکنند، تا زمانی که در برنامه آموزشی تمدید شرکت نکنند، از کار در سمت‌های مرتبط با بازار سرمایه منع می‌شوند. در صورتی که یک فرد دارای مجوز قوانین و مقررات مربوطه را زیر پا بگذارد، مجوزهای وی توسط CMB به طور دائم یا موقت لغو می‌شود.

۸. سایر نهادها

۸-۱. بستر افشای عمومی (PDP)

بستر افشای عمومی" در سال ۲۰۰۹ توسط بورس استانبول معرفی شد. این پلتفرم به عنوان یک سیستم الکترونیکی طراحی شده است که شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک و

صندوق‌های بازنشستگی را قادر می‌سازد تا هرگونه اطلاعات مورد نیاز برای افشای عمومی مانند صورت‌های مالی یا رویدادهای مهم را به صورت اینترنتی و فناوری‌های امضای الکترونیکی منتشر کنند. به طور خلاصه بستر افشای عمومی (PDP) یک سیستم الکترونیکی است که از طریق آن اعلان‌های امضا شده الکترونیکی مورد نیاز بازار سرمایه و مقررات بورس استانبول به صورت عمومی افشا می‌شود. پلتفرم افشای عمومی از فوریه ۲۰۱۴ توسط مرکز ثبت استانبول اداره می‌شود. در چارچوب هیئت مدیره بازار سرمایه ترکیه (CMB) "بیانیه در مورد اصول ارسال اطلاعات امضا شده الکترونیکی، اسناد و اعلان‌ها به پلتفرم افشای عمومی"، تمام اطلاعات و اسنادی که قرار است به طور عمومی افشا شوند باید به PDP ارسال شوند. این سیستم توسط دپارتمان خدمات سرمایه‌گذار و حاکمیت شرکتی MKK به صورت شبانه روز در هفت روز هفته اداره و مدیریت می‌شود. این سیستم بیش از ۷۰۰ شرکت، ۱۰۰۰ صندوق سرمایه‌گذاری و ۳۰۰۰ کاربر را در سراسر ترکیه پوشش می‌دهد. این سیستم به گونه‌ای طراحی شده است که به همگان امکان دسترسی به اطلاعات صحیح، به موقع، منصفانه و کامل در مورد شرکت‌های بورس استانبول را به طور هم‌زمان و با هزینه کم از طریق وب جهانی می‌دهد. علاوه بر این، PDP به عنوان یک آرشیو الکترونیکی عمل می‌کند که امکان دسترسی آسان و کم‌هزینه به اطلاعات تاریخی را فراهم می‌کند. اطلاعاتی که از طریق گواهی الکترونیکی به PDP ارسال می‌شود؛ بنابراین، شرکت‌ها موظف به نگهداری تعداد کافی اوراق گواهی‌های الکترونیکی معتبر هستند تا امکان جریان بی‌وقفه اعلان‌ها را فراهم کنند. قبل از درخواست CMB برای عرضه اولیه عمومی یا برای ثبت اولیه گواهی مشارکت، شرکت‌ها یا صندوق‌های قابل معامله در بورس (ETF) باید از ارائه‌دهنده گواهی الکترونیکی، برای گواهی الکترونیکی را درخواست کنند. اوراق گواهی‌های الکترونیکی یک پیش‌نیاز برای ثبت/معامله در بورس استانبول است. علاوه بر شرکت‌های بورس استانبول و ETFها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک، صندوق‌های بازنشستگی، صندوق‌های سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات، صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر، صندوق‌های خارجی و شرکت‌های مدیریت پرتفوی می‌توانند اطلاعاتی را به PDP ارسال کنند. از سوی دیگر، شرکت‌های حسابرسی مستقل، صورت‌های مالی با امضای الکترونیکی را که نیاز به حسابرسی مستقل دارند، به صورت الکترونیکی برای شرکت مربوطه ارسال می‌کنند تا به اطلاع عموم برسد.

۸-۲. صندوق حمایت از سرمایه‌گذاران

- صندوق حمایت از سرمایه‌گذاران^{۸۵} که تعهدات تسویه حقوق صاحبان سهام را پوشش می‌داد، در سال ۲۰۰۱ تأسیس شد.
- مرکز جبران خسارت سرمایه‌گذاران،^{۸۶} به صندوق حمایت از سرمایه‌گذاران را در سال ۲۰۱۳ با قانون جدید بازار سرمایه تبدیل شد.
- تعهدات تسویه کلیه ابزارهای بازار سرمایه تا سقف ۳۲,۳۶۷۰ لیر در سال ۲۰۲۲ در صورت انحلال یا ورشکستگی مؤسسات سرمایه‌گذاری را پوشش می‌دهد.
- کلیه مؤسسات سرمایه‌گذاری باید عضو مرکز جبران خسارت سرمایه‌گذاران باشند.

^{۸۴} Merkezi Kayıt İstanbul

^{۸۵} Investors' Protection Fund

^{۸۶} National Numbering Agencies

بخش دوم

صنعت کارگزاری ترکیه

۱. صنعت کارگزاری ترکیه

در جدول زیر حوزه‌های فعالیت مهم‌ترین واسطه‌ها و انواع کارگزاران در ترکیه را مشاهده می‌کنید:

۱-۱. حوزه فعالیت واسطه‌ها

نام نهاد	حوزه فعالیت
شرکت‌های کارگزاری	<ul style="list-style-type: none"> معاملات سهام معاملات FX^{۸۷} آهرمی عرضه عمومی سهام مدیریت دارایی مشاوره سرمایه‌گذاری
بانک‌ها	<ul style="list-style-type: none"> معاملات اوراق با درآمد ثابت معاملات مشتقات (به‌غیر از محصولات مرتبط با سهام برای بانک‌ها)

۲-۱. انواع کارگزاران ترکیه و سایر نهادها

نام نهاد	حوزه فعالیت	حداقل سرمایه موردنیاز
بازارگردان‌ها ^{۸۸}	اجرای سفارش‌ها از حساب خود با قراردادن مشتریان خود به‌عنوان طرف مقابل	۳۱.۳ میلیون لیر
شرکت‌های کارگزاری	کارگزاران معامله‌گر ^{۸۹}	۱۲.۵ میلیون لیر
	کارگزاران معرف ^{۹۰}	۲.۵ میلیون لیر
شرکت‌های مدیریت پورتفوی	ممکن است در حوزه سهام و اوراق قرضه ایجاد شوند. *(حداقل سرمایه موردنیاز بستگی به دارایی تحت مدیریت یا AUM دارد)	۵ الی ۲۵ میلیون لیر
شرکت‌های مدیریت پرتفوی (سرمایه‌گذاری) املاک و مستغلات و سرمایه‌گذاری خطرپذیر ^{۹۱}	ممکن است فقط در حوزه صندوق‌های سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات یا سرمایه‌گذاری خطرپذیر ایجاد شوند. *(حداقل سرمایه موردنیاز بستگی به دارایی تحت مدیریت یا AUM دارد)	۱۲.۵ الی ۳۰.۷۵ میلیون لیر

^{۸۷} Foreign exchange

^{۸۸} Market Makers

^{۸۹} Execution Brokers

^{۹۰} Introducing Brokers

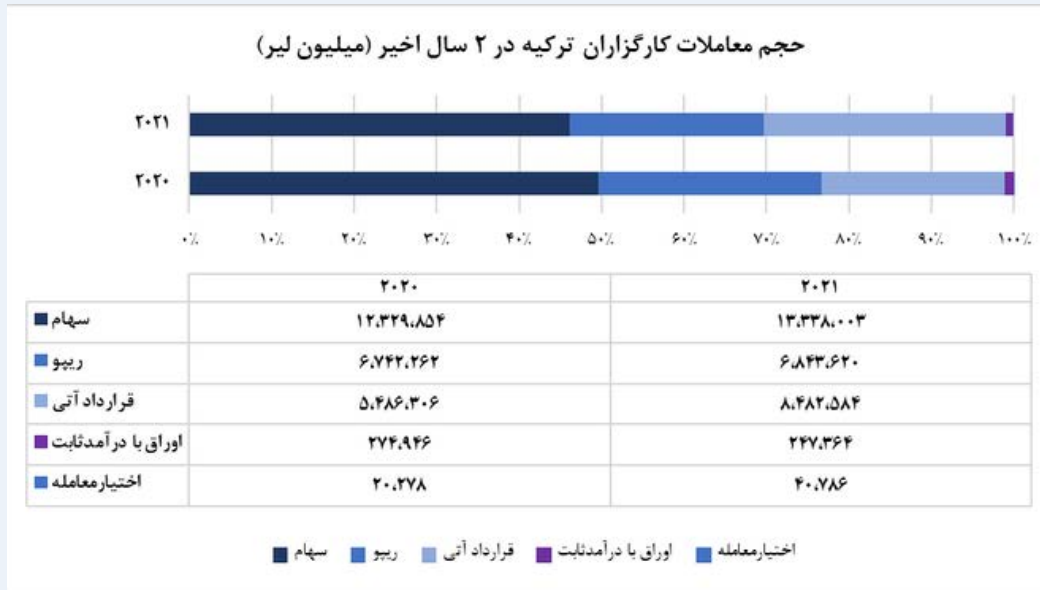
^{۹۱} Real Estate/Venture Capital Portfolio Management Companies

۲. گزارش ارزش معاملات و وضعیت مالی صنعت کارگزاری ترکیه

این بخش برگرفته از گزارش منتشر شده توسط کانون بازار سرمایه ترکیه (TCMA)^{۹۲} است. در این گزارش به بررسی فعالیت‌های کارگزاری، آمار کارکنان در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ پرداخته شده و داده‌های عملیاتی و مالی از ۶۰ شرکت کارگزاری و ۱ بانک سرمایه‌گذاری به دست آمده است.

۱-۲. حجم معاملات شرکت‌های کارگزاری

حجم کل معاملات سهام در سال ۲۰۲۱، ۱۴ درصد افزایش یافته و به ۱۵ هزار میلیارد لیر رسیده است.

حجم معاملات سهام توسط کارگزاران در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال قبل، ۸ درصد افزایش یافته و اوراق با درآمد ثابت ۱۰ درصد کاهش یافته است؛ همچنین معاملات ابزارهای مشتقه روند افزایشی داشته به طوریکه قرارداد آتی ۵۵ درصد افزایش یافته و اختیار معامله دو برابر شده است.

۲-۲. بررسی وضعیت مالی شرکت‌های کارگزاری

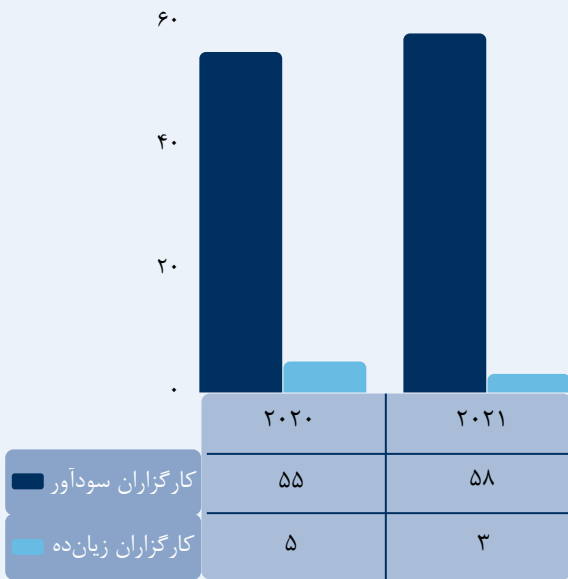
نسبت	۲۰۲۰	۲۰۲۱
حاشیه سود خالص ^{۹۳}	۵۲.۱٪	۴۹.۵٪
بازده حقوق صاحبان سهام ^{۹۴}	۴۸.۰٪	۴۱.۳٪

^{۹۲} Turkish Capital Market

^{۹۳} Profitability

^{۹۴} Return on Equity

مقایسه تعداد کارگزاران سودآور و کارگزاران زیان‌ده طی ۲ سال اخیر

عملکرد کارگزاران ترکیه طی ۲ سال اخیر (میلیون لیر)

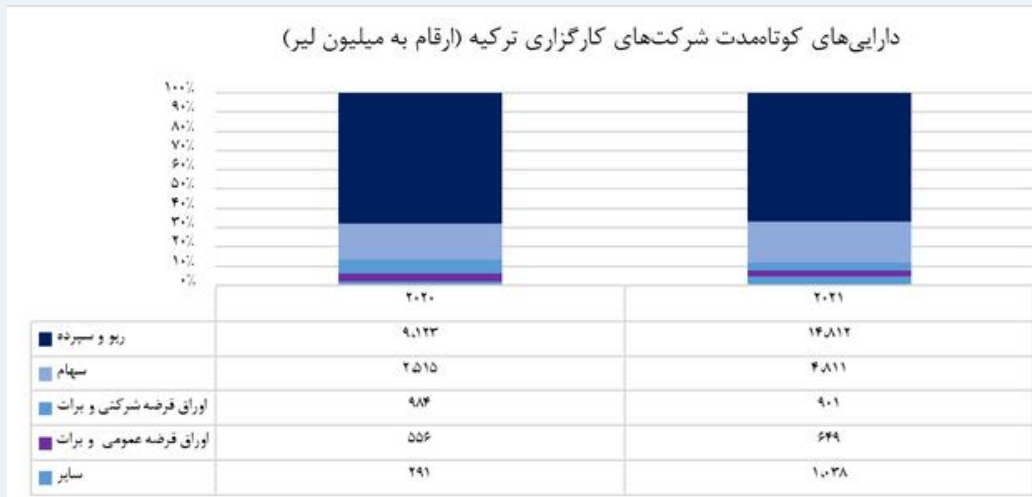

۱-۲-۲. بررسی صورت وضعیت مالی شرکت‌های کارگزاری

جدول زیر صورت وضعیت مالی تجمیعی کارگزاران ترکیه را در ۲ سال اخیر نشان می‌دهد. همان‌گونه که در جدول زیر قابل مشاهده است، کل دارایی‌های شرکت‌های کارگزاری با ۳۴ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۶۱ هزار میلیون لیر رسیده است. در حالی که وجوه نقد و معادل آن و دارایی‌های مالی از ۱۰.۶ هزار میلیون لیر در سال گذشته به ۱۷.۲ هزار میلیون لیر در سمت دارایی‌ها افزایش یافته است، بدهی‌های مالی کوتاه‌مدت بیش از دو برابر شده و به ۱۶.۹ هزار میلیون لیر در سمت بدهی‌ها رسیده است. در سال ۲۰۲۱ این صنعت دارای ترازنامه نقدی با حدود ۵۸ هزار میلیون لیر دارایی جاری است. از کل دارایی‌ها، ۱۷ هزار میلیون لیر پول نقد و معادل وجه نقد و ۳۰ هزار میلیون لیر نیز مطالبات تجاری کوتاه‌مدت است. مطالبات تجاری کوتاه‌مدت با ۴۲ درصد افزایش به ۳۰ هزار میلیون لیر رسید که منعکس‌کننده افزایش مانده مطالبات مرکز تسویه و نگهداری و مطالبات از مشتریان معاملات اعتباری است.

تغییرات	۲۰۲۱	۲۰۲۰	ترازنامه شرکت‌های کارگزاری ترکیه (ارقام به میلیون لیر)
۴۹٪	۵۷,۵۷۶	۳۸,۶۲۱	کل دارایی‌های جاری
۶۲٪	۱۷,۲۰۲	۱۰,۵۹۵	وجه نقد و معادل آن
۷۰٪	۷,۳۹۹	۴,۳۴۷	دارایی‌های مالی (کوتاه‌مدت)
۴۱٪	۳۰,۰۰۹	۲۱,۲۴۷	مطالبات تجاری
۲۲٪	۲,۹۶۷	۲,۴۳۳	سایر
۴۰٪	۳,۸۱۰	۲,۷۲۷	دارایی‌های غیرجاری
۵۱٪	۱,۸۸۱	۱,۲۴۲	دارایی‌های مالی (کوتاه‌مدت)
۳۰٪	۱,۹۲۹	۱,۴۸۶	سایر
۴۸٪	۶۱,۳۸۶	۴۱,۳۴۹	جمع دارایی‌ها
۴۶٪	۴۲,۰۲۴	۲۸,۶۹۶	بدهی‌های کوتاه‌مدت (جاری)
۹۱٪	۱۶,۸۹۴	۸,۸۳۲	بدهی‌های مالی (کوتاه‌مدت)
۲۴٪	۲۲,۰۶۰	۱۷,۸۴۷	بدهی تجاری (کوتاه‌مدت)
۵۲٪	۳,۰۷۰	۲,۰۱۷	سایر
۱۴۰٪	۲,۵۸۳	۱,۰۷۳	بدهی‌های بلندمدت (غیرجاری)
۴۵٪	۱۶,۷۸۰	۱۱,۵۸۰	سهام
۲۵٪	۳,۵۴۲	۲,۸۳۷	سرمایه پرداخت شده
۵٪	۲۴۱	۲۲۹	تعدیل در حقوق صاحبان سهام
۱۱۴۴٪	۱۱۲	۹	صرف سهام/تنزیل
۳۲٪	۶۴۲	۴۸۷	سود یا زیان طبقه‌بندی نشده
۵۰٪	۱,۲۱۴	۸۱۰	هزینه یا درآمد طبقه‌بندی نشده
۸۹٪	۵,۲۵۵	۲,۷۸۵	سود/زیان انباشته
۳۱٪	۵,۷۵۵	۴,۴۲۴	سود (زیان) خالص
۴۸٪	۶۱,۳۸۶	۴۱,۳۴۹	جمع کل بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام

همان‌طور که در جدول بالا نشان داده شده است، دارایی‌های کوتاه‌مدت (شامل وجه نقد و معادل آن و دارایی‌های مالی کوتاه‌مدت) به مبلغ ۲۲ میلیارد لیر بیشترین سهم از کل دارایی‌های شرکت‌های کارگزاری را تشکیل می‌دهد که عمدتاً نشان‌دهنده قرارداد بازخرید و سپرده است. ریپو و سپرده‌ها با ۵ میلیارد لیر افزایش به ۱۵ هزار میلیارد لیر رسیده است. در سال ۲۰۲۱، سرمایه‌گذاری‌های سهام شرکت‌های کارگزاری تقریباً دوبرابر شده و به ۵ میلیارد لیر رسید، در حالی که سرمایه‌گذاری در اوراق قرضه شرکتی با ۹ درصد کاهش به ۹۰۱ میلیون لیر رسید. سایر دارایی‌های مالی شرکت‌های کارگزاری که بیش از سه برابر شده‌اند، نشان‌دهنده افزایش دارایی‌های صندوق‌های مشترک برخی از شرکت‌ها است.

کل حقوق صاحبان سهام شرکت‌های سرمایه‌گذاری ۵.۲ میلیارد لیر افزایش یافته و در پایان سال ۲۰۲۱ به ۱۶.۸ میلیارد لیر رسید که منعکس‌کننده افزایش درآمد سال‌های مالی گذشته است. در سال ۲۰۲۱، ۱۹ مؤسسه سرمایه پرداختی خود را ۷۰۹ میلیون لیر افزایش دادند.

۲-۲-۲. بررسی صورت سود و زیان شرکت‌های کارگزاری ترکیه

جدول زیر صورت سود و زیان کارگزاران ترکیه را نشان می‌دهد همان‌گونه که مشاهده می‌شود سود خالص در سال ۲۰۲۱، نسبت به سال ۲۰۲۰، به میزان ۳۰ درصد افزایش یافته است.

^{۹۵} Repurchase agreement: قرارداد بازخرید: یک تراکنش مالی شامل فروش و حق بازخرید آتی یک دارایی است.

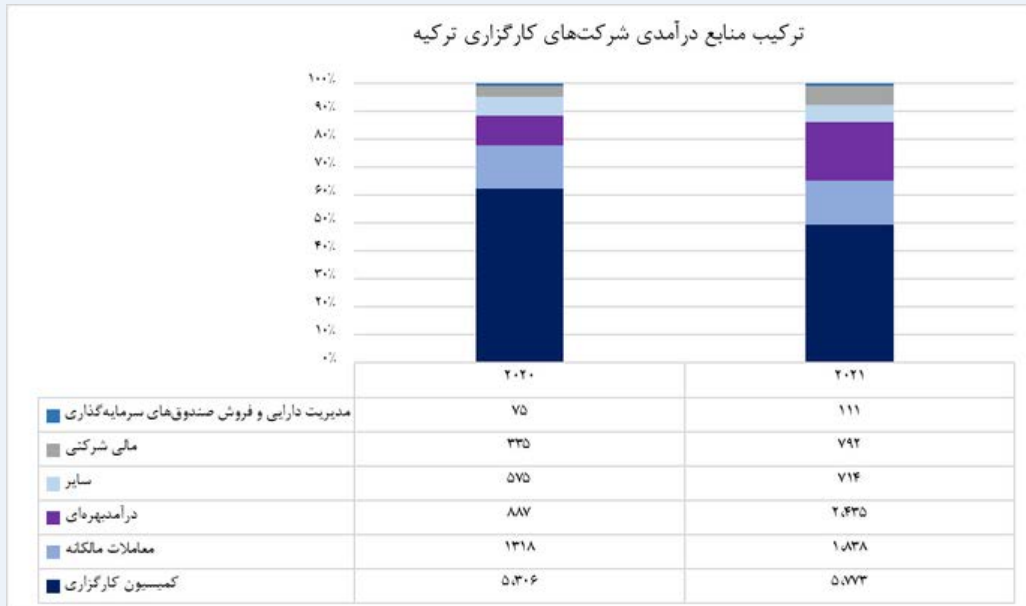
^{۹۶} Corporation bond: اوراق قرضه منتشرشده توسط شرکت خصوصی

تغییرات	۲۰۲۱	۲۰۲۰	صورت سود و زیان کارگزاران ترکیه (ارقام به میلیون لیر)
۱۱.۸٪	۶۴۶,۳۱۸	۵۷۸,۳۰۱	درآمد فروش (خالص)
۱۱.۴٪	(۶۳۴,۶۵۵)	(۵۶۹,۸۰۶)	هزینه فروش
۳۷.۳٪	۱۱,۶۶۳	۸,۴۹۴	سود / زیان ناخالص
۴۶.۲٪	(۱,۲۳۹)	(۸۴۷)	هزینه‌های بازاریابی، فروش و توزیع
۴۲.۵٪	(۳,۷۵۲)	(۲,۶۳۳)	هزینه‌های اداری
۳۶۴.۴٪	(۳.۴)	(۰.۷)	هزینه‌های تحقیق و توسعه
۱۷۲.۶٪	۱,۹۴۹	۷۱۵	سایر درآمدهای عملیاتی
۱۵۹.۲٪	(۱,۵۹۶)	(۶۱۶)	سایر هزینه‌های عملیاتی
۳۷.۳٪	۷,۰۲۱	۵,۱۱۳	سود/زیان عملیاتی
۰٪	۶	۶	درآمد حاصل از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری
(۹۲.۱٪)	(۰.۱)	(۰.۹)	هزینه‌های ناشی از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری
۴۲.۶٪	۴۷	۳۳	سود / زیان ناشی از مشارکت
۳۷.۳٪	۷,۰۷۴	۵,۱۵۱	سود / زیان قبل از کسر مالیات ناشی از هزینه‌های مالی
۱۰۷.۲٪	۳,۶۱۷	۱,۷۴۵	درآمد مالی
۱۴۲.۹٪	(۳,۰۷۵)	(۱,۲۶۶)	هزینه‌های مالی
۳۵.۳٪	۷,۶۱۷	۵,۶۳۰	P/L قبل از مالیات
۵۲.۷٪	(۱,۸۴۲)	(۱,۲۰۶)	مالیات
۷۳.۳٪	(۱,۹۰۳)	(۱,۰۹۸)	هزینه مالیات جاری
(۱۵۶.۴٪)	۶۱	(۱۰۸)	هزینه مالیات معوق
۳۰.۵٪	۵,۷۵۵	۴,۴۲۴	سود / زیان خالص

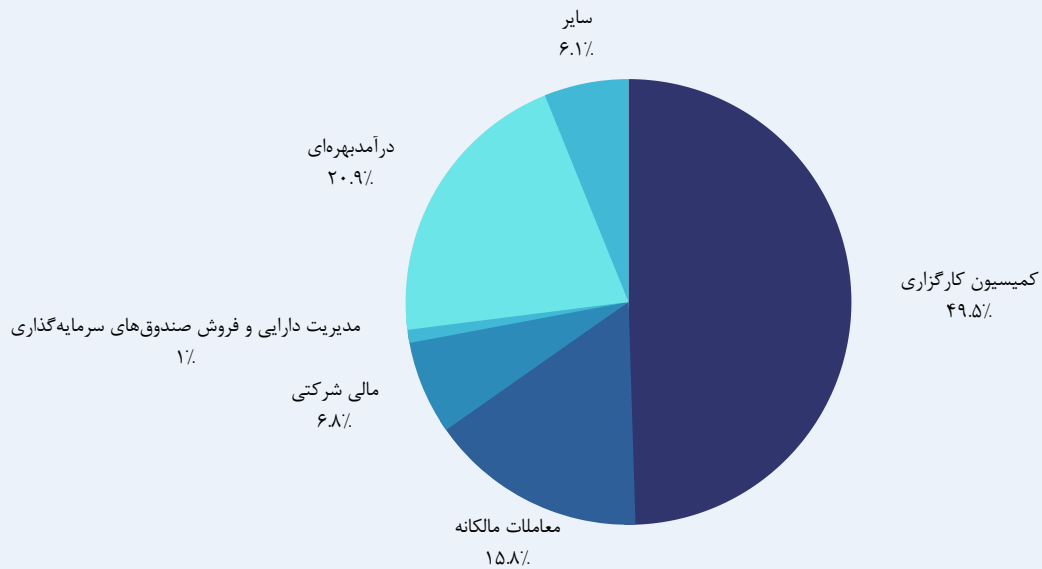
۲-۳. بررسی ساختار هزینه و درآمد صنعت کارگزاری ترکیه

۲-۳-۱. بررسی ترکیب درآمدی شرکت‌های کارگزاری

در سال ۲۰۲۱، درآمد شرکت‌های کارگزاری با ۳۷ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱۱.۷ هزار میلیون لیر رسید. درآمد کمیسیون در سال ۲۰۲۱ تنها ۹ درصد افزایش یافت و به ۵.۸ میلیارد لیر رسید.

درصد ترکیب منابع درآمدی شرکت‌های کارگزاری ترکیه (۲۰۲۱)

طبق نمودار زیر حجم معاملات سهام در سال ۲۰۲۱، ۱۴ درصد افزایش یافت ولی کمیسیون معاملات سهام به میزان ۱ درصد کاهش یافت. بر اساس این گزارش، کمیسیون معاملات سهام بیشترین بخش از کل کمیسیون را تشکیل داده و دو سوم کل درآمد شرکت‌های کارگزاری را شامل می‌شود. از سوی دیگر بیشترین افزایش در درآمدهای کمیسیون از طریق معاملات مشتقه در سال ۲۰۲۱ ایجاد شد. با این حال، این درآمدها تنها ۱۶ درصد از کل کمیسیون‌های کارگزاری را تشکیل می‌دهند.

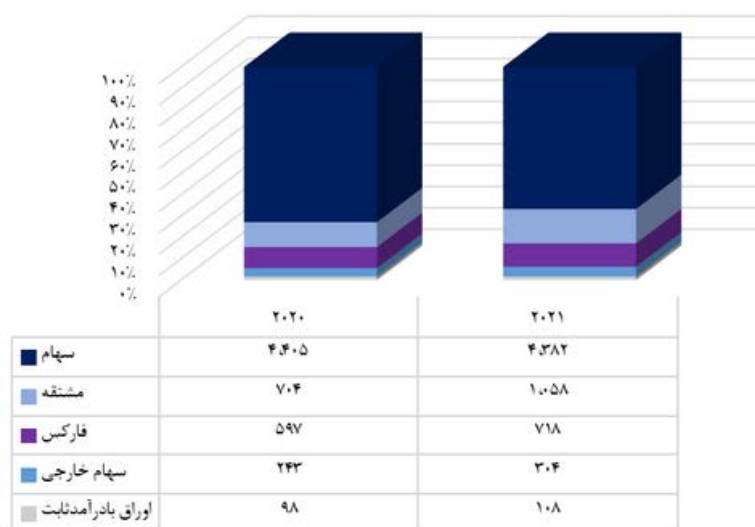
در میان افزایش ۶۸ درصدی حجم کل وام سرمایه‌گذاران معاملات اعتباری و نرخ‌های بهره بالا در سال ۲۰۲۱، درآمد بهره از مشتریان رشد ۱۷۵ درصدی را نشان داد. درآمد بهره ۲ شرکت کارگزاری از مشتریان یک‌چهارم کل درآمد بهره صنعت از مشتریان را تشکیل می‌دهد.

افزایش فعالیت‌های عرضه اولیه (IPO) در سال ۲۰۲۱ منجر به افزایش درآمدهای مالی شرکت‌های کارگزاری شد. درآمد اوراق قرضه شرکتی و IPO شرکت‌های کارگزاری با ۱۸۲ درصد افزایش در سال ۲۰۲۱ به ۶۶۱ میلیون لیر رسید. همان‌طور که مشاهده می‌شود درآمد حاصل از فعالیت‌های مالی شرکتی با ۱۳۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۷۹۲ میلیون لیر رسید. درآمد تراکنش‌های ادغام و تملک با ۳۷ درصد کاهش در سال گذشته به ۲۷ میلیون لیر رسید. وقتی داده‌های یک شرکت کارگزاری که در سه‌ماهه سوم ۲۰۲۱ تعطیل شده است را در نظر بگیریم، این درآمد ۹ درصد در سال گذشته به ۳۹ میلیون لیر کاهش می‌یابد.

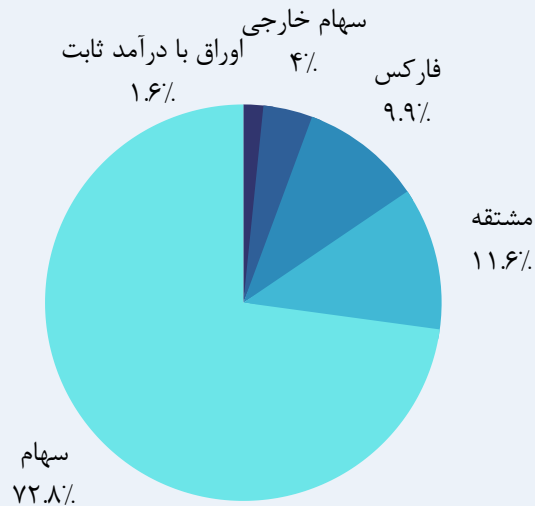
یک شرکت کارگزاری ۵۷ درصد از سایر درآمدهای مشاوره مالی در صنعت را به مبلغ ۲۱ میلیون لیر تشکیل می‌دهد. در حالی که مانده اعتباری مشتریان ۶۸ درصد افزایش یافته است، با کمک افزایش نرخ بهره نسبت به سال قبل، درآمد بهره از مشتریان به طور قابل توجهی با ۱۷۵ درصد افزایش به ۲۰۴ میلیارد لیر رسیده است.

درآمدهای فروش صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک با ۳۱ درصد افزایش به ۶۵ میلیون لیر در سال ۲۰۲۱ رسید. درآمد مدیریت دارایی اختیاری شرکت‌های کارگزاری با ۸۴ درصد افزایش به ۴۶ میلیون لیر رسید. ۷۱۴ میلیون لیر ثبت شده به‌عنوان سایر درآمدها به درآمد ۲ شرکت کارگزاری از خدمات مشاوره و تحقیقات بازار ارائه شده به شرکت مادر آن‌ها در خارج از کشور مربوط می‌شود.

ترکیب کمیسیون شرکت‌های کارگزاری ترکیه (میلیون لیر)

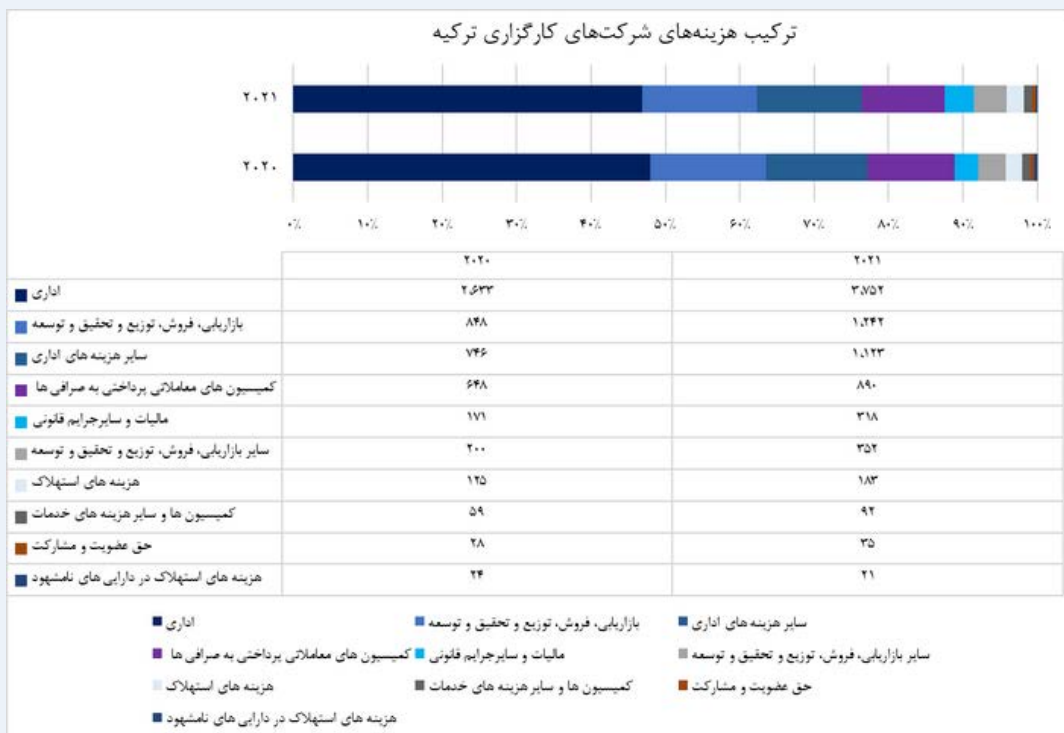

ترکیب کمیسیون شرکت‌های کارگزاری ترکیه در سال ۲۰۲۱

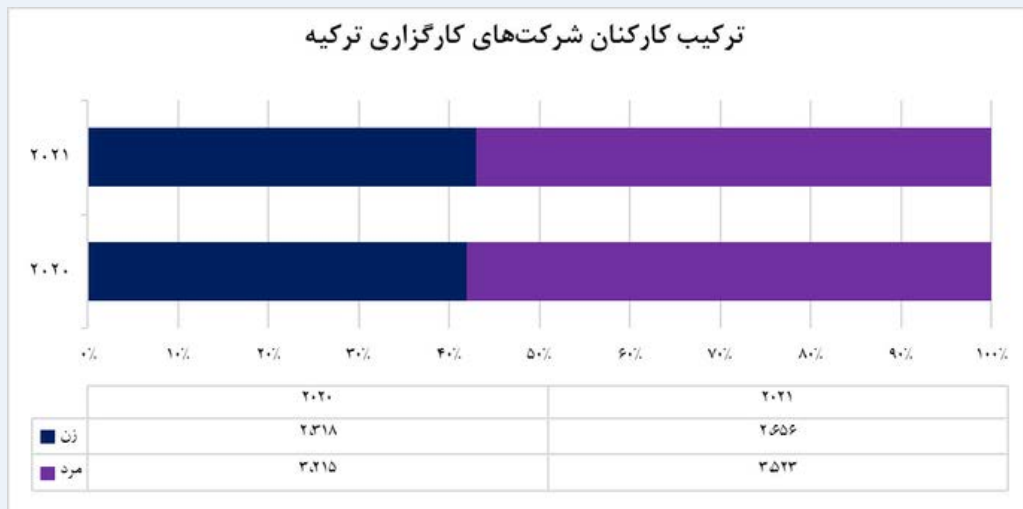
۲-۳-۲. وضعیت هزینه‌های شرکت‌های کارگزاری

همان‌طور که در جدول زیر نشان داده شده است، مجموع هزینه‌های شرکت‌های کارگزاری با افزایش ۴۴ درصدی به ۵ هزار میلیون لیر در سال ۲۰۲۱ رسیده است. میانگین هزینه پرسنل در سال ۲۰۲۱، ۱۶ درصد افزایش یافت و به ۲۷،۷۲۹ لیر رسید. در نتیجه، در حالی که درآمد ناخالص با ۳۷ درصد افزایش به ۱۱.۷ هزار میلیون لیر رسید، کل هزینه‌ها با ۴۴ درصد افزایش به ۵ هزار میلیون لیر رسید. در نهایت سود شرکت‌های کارگزاری با افزایش درآمد حاصل از عملیات، با ۳۱ درصد افزایش به ۵.۸ هزار میلیون لیر رسیده است.

۳. بررسی وضعیت پرسنل صنعت کارگزاری ترکیه

در پایان سال ۲۰۲۱، تعداد کل کارکنان کارگزاری‌ها با ۱۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۶,۱۷۹ نفر رسید.

همان‌طور که در جدول زیر نشان داده شده است، میانگین تعداد پرسنل در بخش فروش داخلی با ۲۷ کارمند بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. لازم به ذکر است که با وجود افزایش ۱۵ درصدی تعداد کارمندان زن در سال ۲۰۲۱، نسبت زنان کارمند در ۷ بخش افزایش یافته است.

میانگین تعداد کارکنان		تعداد کل کارکنان شرکت‌های کارگزاری						
۲۰۲۱	۲۰۲۰	درصد		۲۰۲۱	درصد		۲۰۲۰	عنوان
		زن	مرد		زن	مرد		
۵	۵	۴۳.۶٪	۵۶.۴٪	۲,۱۴۰	۵۳.۹٪	۴۶.۱٪	۱,۸۹۹	شعبه، بانک، دفتر نمایندگی
۵	۵	۴۰.۷٪	۵۹.۳٪	۱,۳۹۲	۵۵.۹٪	۴۴.۱٪	۱,۳۲۵	شعب
۶	۶	۵۰.۳٪	۴۹.۷٪	۷۴۸	۴۷.۲٪	۵۲.۸٪	۵۷۴	شعب بانک‌ها
۲۷	۲۴	۴۸.۶٪	۵۱.۴٪	۱,۲۵۳	۴۸.۷٪	۵۱.۳٪	۱,۰۴۸	فروش داخلی
۲	۲	۳۹.۴٪	۶۰.۶٪	۷۱	۶۸.۳٪	۳۱.۷٪	۷۱	کارگزار
۷	۷	۴۰.۸٪	۵۹.۲٪	۱۶۷	۵۸.۹٪	۴۱.۱٪	۲۰۶	دیلر
۶	۵	۳۵.۹٪	۶۴.۱٪	۱۷۴	۶۲.۷٪	۳۷.۳٪	۱۵۶	فروش بین‌المللی
۴	۴	۳۴.۳٪	۶۵.۷٪	۱۳۸	۶۷.۲٪	۳۲.۸٪	۱۳۴	خزانه‌داری
۲	۲	۱۲.۵٪	۸۷.۵٪	۳۹	۸۶.۱٪	۱۳.۹٪	۳۲	مدیریت پورتفولیو
۴	۴	۳۷.۳٪	۶۲.۷٪	۱۴۵	۶۵.۲٪	۳۴.۸٪	۱۴۲	امور مالی شرکتی
۴	۴	۲۴.۹٪	۷۵.۱٪	۲۰۵	۷۵.۴٪	۲۴.۶٪	۱۷۷	تحقیقات
۱۲	۱۲	۴۳.۹٪	۵۶.۱٪	۷۶۰	۵۶.۹٪	۴۳.۱٪	۷۲۲	امور مالی و مدیریتی
۴	۳	۴۴.۳٪	۵۵.۷٪	۲۱۳	۵۶.۷٪	۴۳.۳٪	۱۹۴	حسابرسی داخلی
۳	۳	۷۳.۲٪	۲۶.۸٪	۹۸	۲۷.۵٪	۷۲.۵٪	۸۲	منابع انسانی
۶	۵	۱۵.۴٪	۸۴.۶٪	۳۴۴	۸۴.۲٪	۱۵.۸٪	۲۸۶	فناوری اطلاعات
۷	۷	۴۱.۴٪	۵۸.۶٪	۴۳۲	۵۷.۴٪	۴۲.۶٪	۳۸۴	سایر
۱۰۱	۹۲	۴۲.۱٪	۵۷.۹٪	۶,۱۷۹	۵۶.۹٪	۴۳.۱٪	۵,۵۳۳	کل

بخش سوم

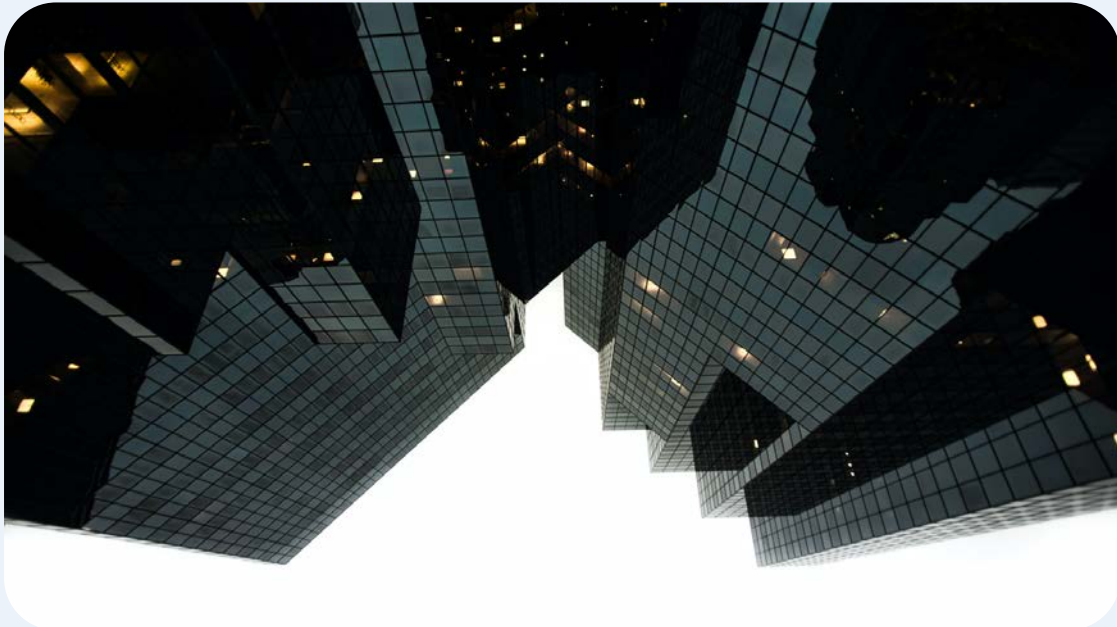

کانون بازار سرمایه ترکیه

کانون بازار سرمایه ترکیه

کانون بازار سرمایه ترکیه به‌عنوان یکی از ارکان مهم بازار سرمایه ترکیه، در فوریه ۲۰۰۱ با نام انجمن مؤسسات واسطه بازار سرمایه ترکیه بر اساس قانون سابق بازار سرمایه تأسیس شد و بیش از ۲۰ سال قدمت دارد. پس از اجرایی شدن قانون جدید بازار سرمایه، نام کانون در آوریل ۲۰۱۴ به کانون بازار سرمایه ترکیه (TCMA)^{۹۷} تغییر یافت. این کانون این قانون تحت نظر سازمان بازار سرمایه ترکیه CMB^{۹۸} است. طبق این چارچوب نظارتی جدید، علاوه بر شرکت‌های کارگزاری و بانک‌های مجاز برای عملیات بازار سرمایه، شرکت‌های مدیریت دارایی و صندوق‌های سرمایه‌گذاری به عضویت کانون درآمدند و عضویتشان در کانون الزامی است. درآمدهای کانون عمدتاً از محل حق عضویت تأمین می‌شود.

^{۹۷} Capital market association

^{۹۸} Capital market board

۱. اهداف کانون بازار سرمایه ترکیه

- کمک به توسعه بازار سرمایه
- تأمین نیازهای جمعی اعضا
- جلوگیری از رقابت ناعادلانه بین اعضا
- افزایش دانش فنی

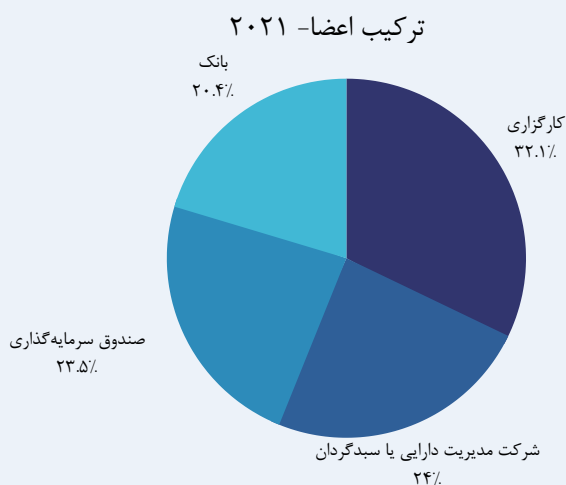
۲. عمده فعالیت‌های کانون بازار سرمایه ترکیه

- اجرای تحقیقاتی برای بهبود بازارهای سرمایه و فعالیت‌های مورد نیاز شرکت‌های عضو؛
- ایجاد رهنمودهای حرفه‌ای برای جلوگیری از رقابت‌های ناعادلانه و ایجاد یکپارچگی فعالیت‌های انجام شده توسط اعضا؛
- همکاری با موسسات ملی و بین‌المللی؛
- سازماندهی رویدادهای تبلیغاتی، سمینارها، جلسات، برنامه‌های آموزشی؛
- ارزیابی شکایات ثبت شده در مورد اعضای خود و گزارش دادن در مورد نتایج اقدامات انجام شده؛
- حفظ اطلاعات عمومی و آماری مربوط به اعضای خود و افشا به صورت عمومی و مرتب.

۳. اعضای کانون بازار سرمایه ترکیه

مطابق اساسنامه مؤسسه‌ای که مجاز به ارائه خدمات و فعالیت‌های سرمایه‌گذاری اعم از کارگزاری‌ها، شرکت‌های مدیریت دارایی، بانک‌ها، صندوق‌های سرمایه‌گذاری باید برای عضویت در کانون درخواست دهند. مؤسسات ذکر شده موظفاند ظرف مدت سه ماه از دریافت گواهینامه مجوز و شروع فعالیت در بورس، درخواست عضویت را ارائه دهند. عدم انجام تعهد مذکور موجب تعلیق عملیات توسط هیئت‌مدیره بازار سرمایه (CMB) می‌شود.

طبق آخرین آمار ۲۰۲۱ متشکل از ۲۲۱ است:

۷۱ کارگزاری
۵۳ شرکت مدیریت دارایی یا سبذگردان
۵۲ صندوق سرمایه‌گذاری
۴۵ بانک

۴. عضویت در نهادهای بین‌المللی

این کانون عضویت خود را در ۵ نهاد بین‌المللی از سال ۲۰۰۳ شروع شده کرده است. از جمله:

ASF: مجمع اوراق بهادار آسیا به منظور تبادل نظر و اطلاعات بین صنعت اوراق بهادار در منطقه آسیا-اقیانوسیه با هدف کمک به توسعه بازارهای اوراق بهادار و رشد اقتصادی در منطقه است. (از سال ۲۰۰۹)

ICSA: انجمن بین‌المللی کانون‌های اوراق بهادار سازمانی است که باهدف کمک به توسعه بازار سرمایه از طریق هماهنگی انجمن‌های عضو تشکیل شد. (از سال ۲۰۰۶)

INFE: شبکه بین‌المللی OECD در آموزش مالی (INFE) برای ترویج و تسهیل همکاری بین‌المللی بین سیاست‌گذاران و سایر ذی‌نفعان در مورد مسائل آموزش مالی در سراسر جهان است. (عضو وابسته از سال ۲۰۱۵)

IFEI: انجمن بین‌المللی برای آموزش سرمایه‌گذاران برای بهبود آموزش سرمایه‌گذاران در سطح جهانی است که به سرمایه‌گذاران امکان می‌دهد تا انتخاب‌های آگاهانه‌ای در مورد محصولات و سرمایه‌گذاری‌های مالی داشته باشند. (از سال ۲۰۰۹)

IOSCO: سازمان بین‌المللی کمیسیون‌های اوراق بهادار که هدف آن ارتقای استانداردهای نظارتی بین‌المللی در بازارهای سرمایه است. (عضو وابسته از سال ۲۰۰۳)

۵. معرفی واحدها

این کانون متشکل از ۷ واحد به شرح زیر است:

۵-۱. فعالیت هریک از واحدها

۱. امور اعضا:

- بررسی درخواست‌های عضویت؛
- ارائه مشاوره برای اعضا در زمینه‌های مربوطه به فعالیت در بازار سرمایه؛
- مستندسازی سوابق اعضا در صورت لزوم به‌روزرسانی؛
- نگهداری سوابق دقیق اقدامات انضباطی در مورد اعضا؛
- ارائه مشاوره در مورد حق عضویت سالانه.

۴. واحد تحقیق و آمار:

- انجام تحقیقات برای توسعه بازار سرمایه؛
- جمع‌آوری اطلاعات اعضا و انتشار آمار دوره‌ای؛
- پیگیری تحولات بازارهای سرمایه بین‌المللی و اطلاع‌رسانی به اعضا؛
- نمایندگی کانون در مؤسسات ملی و بین‌المللی؛
- هماهنگی روابط بین‌المللی کانون؛
- شناسایی مشکلات بازار سرمایه و ارائه راه‌حل.

۲. آموزش:

- تهیه برنامه‌های آموزشی برای متخصصان بازار؛
- سازماندهی برنامه‌های آموزشی برای کارکنان کانون؛
- سازماندهی رویدادهایی مانند ارائه برنامه‌های آموزشی رایگان، دوره‌های کارآموزی و/یا بورسیه‌ها؛
- برقراری ارتباط با دانشگاه‌ها.

۵. واحد فناوری اطلاعات:

- توسعه استراتژی‌های فناوری اطلاعات کانون،
- برنامه‌ریزی و اجرا استراتژی‌ها.

۶. واحد امور اداری، مالی، منابع انسانی:

- مدیریت عملیات اداری، حسابداری و استخدامی کانون؛
- پیگیری پرداخت حق عضویت؛
- مدیریت ارتباط با اشخاص ثالث.

۳. حقوقی:

- ارائه مشاوره حقوقی به سایر بخش‌ها، دبیرخانه عمومی و هیئت‌مدیره؛
- بررسی‌های قانونی در مورد درخواست‌ها و شکایات ارائه شده به کانون؛
- پیشنهاد تغییرات در آیین‌نامه‌های موجود یا پیش‌نویس؛
- نگهداری پرونده اقدامات انضباطی؛
- کمک در حل و فصل اختلافات؛
- نظارت بر تحولات حرفه‌ای، اداری و قانونی؛
- شناسایی مشکلات بازار سرمایه و ارائه راه‌حل.

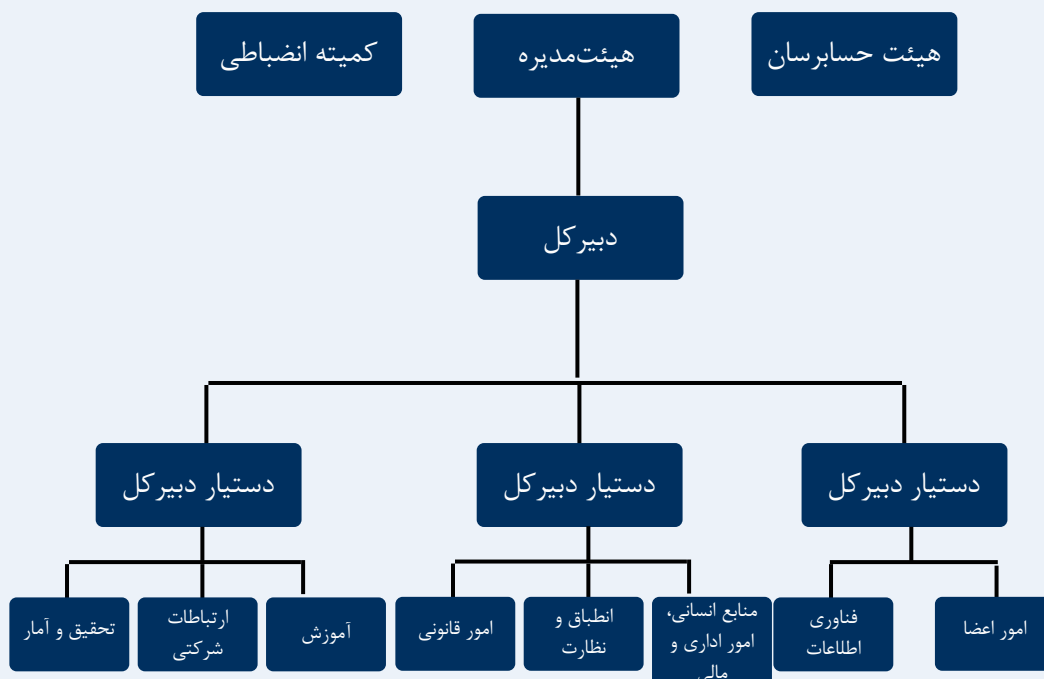
۷. واحد تطابق و نظارت:

- نظارت و بازرسی فعالیت‌های اعضا؛
- حسابرسی داخلی کانون؛
- نظارت بر مقررات مربوط، پیشنهاد تغییرات در آیین‌نامه‌های موجود یا پیش‌نویس‌ها؛
- شناسایی مشکلات بازار سرمایه و ارائه راه‌حل.

۶. ساختار سازمانی

کانون بازار سرمایه ترکیه ۲۸ نفر پرسنل دارند که میانگین سنی همه آن‌ها ۴۰ سال است و به طور میانگین ۱۵ سال سابقه خدمت در کانون دارند و ساختار سازمانی آن متشکل از کمیته حرفه‌ای و کمیته انضباطی، دبیرکل، هیئت‌مدیره و واحدهای کانون است.

چارت سازمانی

۷. اعضای هیئت‌مدیره

اعضای هیئت‌مدیره متشکل از ۱۱ نفر:

(الف) سه عضو از شرکت‌های کارگزاری؛

(ب) دو عضو از بانک‌ها؛

(ج) دو عضو از شرکت‌های مدیریت دارایی؛

(د) یک عضو از صندوق‌های سرمایه‌گذاری پذیرفته شده در بورس؛

(ه) یک عضو به نمایندگی از کانون کارشناسان ارزیابی ترکیه (TDUB)؛

(و) دو عضو مستقل که توسط مجمع عمومی از میان نامزدهای تعیین شده توسط کمیته نامزدی و تعیین شده توسط CMB انتخاب می‌شوند.

۸. کمیته‌ها

کمیته‌های تخصصی به‌عنوان یک واحد مشاوره برای هیئت‌مدیره کانون فعالیت دارند تا موضوعاتی را در زمینه‌های تخصصی خود که توسط هیئت‌مدیره به آن‌ها محول شده یا به طور مستقیم تعیین شده فعالیت کنند و نظرات و پیشنهادهای خود را به هیئت‌مدیره کانون ارائه کنند. آن‌ها در صورت لزوم، با کمیته‌های دیگر برای تشکیل و ارائه نظرات و پیشنهادهای مشترک همکاری می‌کنند.

۸-۱. کمیته مشاوران بورس استانبول

در سال ۲۰۱۹، تصمیم گرفته شد کمیته مشورتی زیر نظر بورس استانبول تشکیل شود تا هیئت‌مدیره بورس استانبول را در جریان توسعه بازار سرمایه و مسائل، تقاضاها و نیازهای این بخش قرار دهد و تصمیمات مشورتی اتخاذ کند. طبق دستورالعمل‌های اجرایی و اصول کمیته مشورتی، متشکل از دبیرکل کانون و دو عضو است که از بین اعضای هیئت‌مدیره کانون پیشنهاد و برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند. این کمیته به‌طوری تشکیل می‌شود که نمایندگی کارگزاری، بانک و شرکت مدیریت دارایی را در اختیار داشته باشد.

۸-۲. کمیته انضباطی

کمیته انضباطی از پنج نفر تشکیل می‌شود اعضای کمیته برای کمک به اجرای تحقیقات انضباطی طبق ماده ۲۴ اساسنامه کانون بازار سرمایه ترکیه در مجمع عمومی از طریق رأی مخفی از میان نامزدهایی که توسط گروه‌های مربوطه از بین اعضای کانون که عضو هیئت‌مدیره نیستند به شرح زیر انتخاب می‌شوند:

- دو عضو از شرکت‌های کارگزاری؛
- یک عضو از بانک‌ها؛
- یک عضو از شرکت‌های مدیریت دارایی؛
- یک عضو از تراست‌های سرمایه‌گذاری پذیرفته‌شده در بورس.

مدت مسئولیت اعضای کمیته انضباطی دو سال است و اعضای که دوره مسئولیت آن‌ها به پایان می‌رسد ممکن است دوباره انتخاب شوند. اعضای کمیته انضباطی نمی‌توانند در جلساتی که برای تصمیم‌گیری در مورد آن‌ها یا افراد مرتبط با آن‌ها یا اعضای کانون که نماینده آن‌ها هستند شرکت کنند و یا رأی دهند. مجازات‌های انضباطی بسته به این موارد ماهیت و شدت نقض قوانین اعمال می‌شود از جمله این موارد: نقض شرافت، اصول و قواعد حرفه‌ای، عدم انجام تعهدات خود در قبال مشتریان خود بدون دلیل موجه، عدم انجام عضویت طبق قوانین در کانون، صدمه به نظم بازار سرمایه، ایجاد رقابت ناعادلانه در بازار، نقض اصل صداقت، ارتکاب اقدامات متقلبانه یا جلوگیری از اجرای شفاف و منظم فعالیت‌ها یا اقدام به نقض قوانین و مقررات قابل اجرا. بدین ترتیب موارد زیر اعمال می‌شود:

- (الف) هشدار: اخطار کتبی به عضو مربوطه (ب) توبیخ استیضاح (ج) جریمه اداری (د) تعلیق عضویت کانون
- (ه) اخراج یا ترخیص دائمی از عضویت کانون.

۸-۳. هیئت حسابرسان

این هیئت از پنج عضو تشکیل شده است که اعضای آن در مجمع عمومی به صورت مخفیانه از میان نامزدها انتخاب می‌شوند. داوطلبین عضویت در هیئت نباید عضو هیئت‌مدیره کانون باشند. ترکیب این هیئت به شرح ذیل است:

- دو عضو از شرکت‌های کارگزاری؛
- یک عضو از بانک‌ها؛
- یک عضو از شرکت‌های مدیریت دارایی؛
- یک عضو از شرکت‌های سرمایه‌گذاری پذیرفته شده در بورس.

مدت عضویت اعضای هیئت حسابرسی دو سال است. اعضا ممکن است حداکثر برای دو دوره متوالی توسط مجمع عمومی انتخاب شوند.

اعضای شورای حسابرسان باید کلیه حساب‌ها و معاملات کانون را بررسی کرده و نظرات خود را در مورد فعالیت‌های کانون در گزارشی برای جلسات عادی مجمع عمومی ارائه دهند به‌علاوه در صورت تمایل، بدون حق رأی در جلسات هیئت‌مدیره شرکت کنند و مواردی را که ضروری می‌دانند در دستور کار هیئت‌مدیره قرار دهند. همچنین ممکن است به اعضای هیئت حسابرسان هزینه حضور به میزان تعیین شده توسط مجمع عمومی پرداخت شود.

۸-۴. سایر کمیته‌ها

- کمیته تخصصی کارگزاری‌ها؛
- کمیته تخصصی بانک‌ها؛
- کمیته تخصصی شرکت‌های مدیریت دارایی؛
- کمیته تخصصی صندوق سرمایه‌گذاری.

۹. بررسی ساختار درآمد و هزینه کانون بازار سرمایه ترکیه

طبق آخرین گزارش‌ها منتشر شده از صورت مالی کانون بازار سرمایه ترکیه ترکیب درآمد و هزینه این کانون به شرح ذیل است:

همان‌گونه که مشاهده می‌شود عمده درآمد این کانون با ۶۵ درصد در سال ۲۰۲۰ از بابت دریافت حق عضویت از اعضای خود است و عمده هزینه‌های این کانون با ۵۶ درصد نیز از بابت پرداختی به کارکنان بوده است.

منابع مختلف درآمدی ۲۰۲۰

